

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ ŚLĄSKA

w WARSZAWIE

Biuletyn nr 1

Warszawa, kwiecień 2003

BIULETYN TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ ŚLĄSKA
NR 1/2003

Wydawca: Zarząd Towarzystwa Przyjaciół Śląska
ul. Nowy Świat 54/56, II p. pok.35
00-363 WARSZAWA
tel. /faks 826-03-62

Redaguje zespół w składzie:
Jan Cofałka - red. naczelny, Mirosław Kościelniak, Andrzej Nowicki,
Henryk Pytlik, Bogdan Trzeźniowski, Józef Trziona.

Nakład 250

Druk: Drukarnia Nr 1. 02-521 Warszawa, Rakowiecka 37,
tel. (0-22) 640-81-77, fax 849-94-97.

Spis treści:

WSTĘP	5
I. DOKUMENTY	7
A. Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Przyjaciół Śląska w Warszawie w okresie od 13 stycznia 1999 roku do 26 listopada 2002 r.	
B. Uchwały Walnego Zgromadzenia w sprawie: 1)udzielenia absolutorium ustępującemu Zarządowi 2)zmian w Statucie Towarzystwa 3)wysokości składek członkowskich 4)wyboru władz Towarzystwa	
II. UCHWAŁY ZARZĄDU.....	24
A. dotyczące spraw wewnętrznych Towarzystwa 1)uchwała ustalająca terminy posiedzeń Zarządu 2)w sprawie podziału obowiązków w Zarządzie 3)w sprawie powołania Zespołów Problemowych 4)Regulamin pracy Zarządu Towarzystwa 5)uchwała o ustanowieniu logo Towarzystwa, wprowadzeniu legitymacji członkowskich i znaczka, uporządkowaniu spraw członkowskich oraz wydawaniu Biuletynu Towarzystwa 6)uchwała w sprawie zmian w Regulaminie przyznawania Nagród Towarzystwa	
B. Uchwały i stanowiska Zarządu kierowane na zewnątrz 1)w związku z odnalezieniem w Instytucie im. J. Piłsudskiego w Nowym Jorku teczek osobowych powstańców śląskich 2)z dnia 11 lutego 2003 roku w związku z odnowieniem się konfliktu wokół miejsc pamięci mniejszości niemieckiej na Śląsku 3)pismo dotyczące uhonorowania w nazewnictwie ulic Warszawy E.J.Osmańczyka	
III. NAGRODY TOWARZYSTWA.....	37
1) Regulamin Nagrody Towarzystwa Przyjaciół Śląska	

- 2)Skład Kapituły Nagrody
- 3)Dotychczasowi laureaci Nagród Towarzystwa
- 4)Laureaci nagrody Towarzystwa w 2003 roku

IV. Z ŻYCIA TOWARZYSTWA..... 44

- 1)Imprezy Towarzystwa
- 2)Wstąpili do Towarzystwa (od końca 2002 do 15 kwietnia 2003 r.)
- 3)Jubileusze, nagrody i wyróżnienia

V.NAPISALI I POWIEDZIELI O NAS..... 48

VI.KOMUNIKATY I INFORMACJE DLA CZŁONKÓW
I SYMPATYKÓW 56

- 1)Proponowany plan imprez Towarzystwa w 2003 roku
- 2)O możliwości kontaktowania się z członkami Zarządu,
osobiście lub telefonicznie
- 3)Wydawanie legitymacji członkowskich
- 4)Płacimy składki członkowskie

WSTĘP

Na naszym umiłowanym Śląsku przez wiele dziesięcioleci bardzo popularnymi były, wydawane co roku, książkowe *Kalendarze*, w których znajdowało się wiele interesujących informacji i porad. Któryś z działaczy Towarzystwa zaproponował - już jakiś czas temu - abyśmy spróbowali kontynuować tę tradycję także tu, żyjąc w Warszawie.

Póki co, chyba nas na *Kalendarze* jeszcze nie stać. Natomiast od dawna zastanawialiśmy się nad tym w jaki sposób dokumentować działalność Towarzystwa Przyjaciół Śląska w Warszawie i jednocześnie informować, o tym co się w nim dzieje wszystkich jego członków i sympatyków. Wydaje się, że możemy to zrobić, zarówno w czasie kolejnych, coraz ciekawiej pomyślanych spotkań i imprez Towarzystwa, zacieśniających więzi w naszej śląsko-warszawskiej rodzinie, jak również przy pomocy wydawanego okresowo **biuletynu**.

Na razie planujemy go wydawać raz w roku. Będzie on rozsyłany wraz z zaproszeniami na doroczne *Święto Ślązaków* w Warszawie, połączone z wręczeniem Nagród Towarzystwa.

Chcemy aby w kolejnych edycjach biuletynu *znalazły* się wszystkie ważne dla członków i sympatyków informacje o tym, co wydarzyło się istotnego w danym roku w naszym Towarzystwie. Będzie można w nim znaleźć wiadomości o pracy *Zarządu*, podejmowanych działaniach i inicjatywach Towarzystwa związanych z realizacją jego statutowych celów i zadań. W miarę możliwości będziemy informowali o tym, czego w danym roku dokonali Ślązacy w Warszawie, prezentowali sylwetki naszych członków i sympatyków, życiowe osiągnięcia i wyróżnienia, gratulowali dokonań i odnotowywali jubileusze.

Pierwszy numer biuletynu jest nietypowy, bo zawiera informacje o tym, co działo się w Towarzystwie tylko w ciągu ostatnich pięciu miesięcy jakie minęły od Walnego Zgromadzenia Towarzystwa odbytego 26 listopada 2002 roku. Siłą rzeczy najwięcej w jest nim

materiałów związanych z tym najważniejszym w życiu każdego stowarzyszenia wydarzeniem, oraz „rozruchem” nowego składu władz.

W przyszłym roku powinno już być normalnie. Choć nie wiadomo, bowiem obchody 15-lecia naszego Towarzystwa mogą wy-móc próbę opisania jego historii.

Jesteśmy przekonani, iż wspólnie z odbiorcami biuletynu uda nam się wypracować zadawalającą jego formułę. Czego sobie i Państwu życzymy.

Redakcja

I. DOKUMENTY

A. Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Przyjaciół Śląska w Warszawie w okresie od 13 stycznia 1999 r. do 26 listopada 2002 r.

Ostatnie Walne Zgromadzenie Towarzystwa Przyjaciół Śląska w Warszawie odbyło się 13 stycznia 1999 roku. Realizując jego uchwałę i statutowe zadania Towarzystwo w ostatnich latach, znacznie rozwinęło i poszerzyło swoją działalność.

Największy ciężar działalności przyjął na siebie Zarząd Towarzystwa zbierający się w każdy pierwszy wtorek miesiąca. Ogółem odbyto 36 posiedzeń Zarządu, podczas których omawiano najważniejsze sprawy związane z realizacją zadań oraz podejmowane inicjatywy. Nie trzeba dodawać, że cała działalność Towarzystwa oparta jest na społecznej pracy jego członków i nie jest dotowana przez państwo.

Niektórzy nazywają Towarzystwo Przyjaciół Śląska *ambasado-rem* Śląska w Warszawie, inni *ziomkostwem* Ślązaków. Pomiedzy jednym a drugim określeniem mieści się to, czym Towarzystwo się zajmuje. Naszym głównym zadaniem jest **popularyzacja wiedzy o Śląsku i Ślązakach** w Warszawie i gdzie się tylko da. Ale też sporo uwagi, w ostatnich latach, poświęciliśmy **budzeniu sumienia Polaków w sprawach Śląska**

L POPULARYZACJA WIEDZY O ŚLĄSKU I ŚLĄZAKACH

Niewątpliwie najbardziej znanym i cenionym przedsięwzięciem Towarzystwa są coroczne nagrody. Uroczystość ich wręczenia, także ze względu na jej -jak to podkreślają środki masowego przekazu - patriotyczny, a zarazem familijny, wręcz urodzinowy charakter, przyciąga znaczących ludzi ze śląskim rodowodem i nazywana jest często *Świętem Ślązaków* w Warszawie. Uczestniczą w niej śląscy posłowie i senatorowie, ministrowie, wybitni prawnicy, pisarze, ludzie nauki, a nawet przebywający w Polsce goście, rodacy

z republiki Południowej Afryki, Holandii i USA. Bywają na nich Franciszek Pieczka, Olgierd Łukaszewicz, Magda Wójcik, Andrzej Grabarczyk. Zaszczycił nas swoją obecnością posiadacz filmowego Oscara - Andrzej Wajda.

Dopracowaliśmy się w mijającej kadencji znacznego wzrostu rangi tej nagrody, cenionej coraz bardziej nie tylko na Śląsku. Opracowany został jej regulamin precyzujący sposób wyłaniania kandydatów oraz dochodzenia do przyznania nagrody.

Przyjęty przez *Zarząd* Towarzystwa w dniu 9 listopada 1999 roku regulamin precyzuje iż: *Celem nagrody jest wyrażenie przez Towarzystwo najwyższego uznania osobom szczególnie zasłużonym dla Śląska, pochodzącym z tego regionu kraju lub związanych z nim wieloletnią działalnością i uhonorowanie ich wkładu w ogólnonarodowy dorobek. Przyznawanie dorocznych nagród ma jednocześnie uzmysławiać całemu społeczeństwu, ciągle mało docenianą w Polsce, rolę jaką wybitne osoby wywodzące się ze Śląska lub poświęcające mu swoje życiowe dokonania, odgrywają w różnych sferach życia: społecznego, intelektualnego i gospodarczego.*

Regulamin stanowi, że prawo zgłaszania kandydatów do nagród mają wszyscy członkowie i sympatycy Towarzystwa, w tym laureaci dotychczasowych nagród. Czynić to mogą w roku poprzedzającym jej wręczenie. Zgłoszone do nagród osoby *Zarząd* Towarzystwa umieszcza na liście kandydatów rozsyłając tę listę, wraz z uzasadnieniami sporządzonymi przez wnioskujących oraz postanowieniem w sprawie liczby nagród przyznawanych w danym roku (jedna lub dwie) członkom Kapituły Nagrody. Członkowie Kapituły głosują na poszczególne osoby. Głosy te są następnie sumowane i dochodzi do wyłonienia dorocznych laureatów nagród. Kapitułę Nagrody stanowią: dotychczasowi laureaci nagrody, członkowie *Zarządu* Towarzystwa oraz przewodniczący Komisji Rewizyjnej i Sądu Koleżeńskiego. Nagrody są przyznawane w przededniu kolejnej rocznicy III Powstania Śląskiego. Jedynie w roku 2002, wyjątkowo, wręczono je w przededniu 80 rocznicy powrotu do Polski przemysłowej części Śląska.

Nagrody Towarzystwa były już wręczone osiem razy i otrzymało je dotąd 15 osób. Jeden laureat Stanisław Hadyna zmarł. W mijającej kadencji wręczono je: w 1999 roku - Tadeuszowi Kijonce -poeecie i animatorowi życia kulturalnego na Śląsku i Franciszkowi Kokotowi - wybitnemu polskiemu lekarzowi - nefrologowi; w 2000 r. - Marii Pańczyk-Pozdziej - popularyzatorce śląskich tradycji i kultury i Waldemarowi Świerzemu - sławnemu grafikowi i plakacisie; w 2001 r. - Janowi Goczołowi - poecie i społecznikowi z Opola i Piotrowi Palecznemu - światowej sławy pianiście; w 2002 r. - Wojciechowi Kilarowi - lwowskiemu Ślązakowi i wielkiemu kompozytorowi i Dorocie Simonides - wybitnej uczoney i działaczce społecznej.

Nagrodą - jak wiadomo - jest *rzeźba **Ślązaczka*** - popiersie dziewczyny w stroju rozbarskim, z jabłkiem w wyciągniętej dłoni, której twórcą jest pochodzący z Bytomia - Piotr Gawron - profesor Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Laureatowi wręcza się wraz z rzeźbą z tabliczką, również dyplom z decyzją Kapituły o jej przyznaniu.

Stało się już tradycją, że laureatów prezentują zebrany na uroczystości wręczenia nagród, wygłaszając odpowiednie laudacje, wybitne osobistości. Najczęściej tego zadania podejmuje się, wice-marszałek Senatu - Kazimierz Kutz, dwukrotnie Jan Goczoł. Był również laudatorem, co sobie poczytujemy za zaszczyt, wybitny polski pisarz Wiesław Myśliwski. Przyjęło się również, że laureaci obdarowują uczestników uroczystości częścią swego talentu lub też zapraszają ulubione zespoły. Dzięki temu mogliśmy, między innymi, wysłuchać: koncertu Piotra Palecznego, poezji Jana Goczoła, solistów Zespołu Pieśni i Tańca „Śląsk” oraz bardzo oryginalnego, bo autentycznego, Zespołu Folklorystycznego „Silesia” z Opolszczyzny.

Inną formą popularyzacji wiedzy o Śląsku i Ślązakach są organizowane spotkania w cyklu „**Zrozumieć Śląsk**”. Mamy pewien niedosyt jeśli chodzi o ich liczbę, ale spotkanie z księdzem, poetą i profesorem Jerzym Szymikiem rodem z Pszowa, odbyte 29 maja

2000 roku, połączone z prezentacją jego poezji, a także odbyte w dniu 8 grudnia 2000 roku spotkanie z Marią Pańczyk - Pozdziej, redaktor Polskiego Radia w Katowicach, organizatorką niezwykle popularnych na Śląsku konkursów „Po naszymu, czyli po śląsku”, cieszyły się dużym zainteresowaniem.

Lepszemu rozumieniu Śląska i jego patriotycznych tradycji służyły bez wątpienia, zorganizowane przez Towarzystwo obchody 80 rocznicy wybuchu III Powstania Śląskiego w Warszawie, na które złożyły się: uroczysta Msza Święta w Archikatedrze Świętego Jana Chrzciciela w Warszawie odprawiona 26 kwietnia 2001 roku przez księdza kardynała Józefa Glempa, w towarzystwie biskupów Damiana Zimonia i Piotra Libery. W czasie mszy śpiewał Zespół Pieśni i Tańca „Śląsk”, który na zakończenie dał w katedrze zachwycający koncert religijnych i śląskich pieśni. Koncert ten zawdzięczamy bez wątpienia sympatykowi naszego Towarzystwa dyrektorowi artystycznemu Zespołu „Śląsk” Jerzemu Wójcikowi oraz członkom Rady Programowej „Śląska” związanym ściśle z Towarzystwem, to jest prezesowi Józefowi Musiołowi (członkami rady są także Kazimierz Kutz i prof. Dorota Simonides).

Msza i koncert poprzedzony został przyjęciem przez Sejm, na wniosek śląskich posłów zainspirowanych przez Towarzystwo, uchwały oddającej cześć powstańcom śląskim. 26 maja 2001 r. zostały też złożone wieńce przed Grobem Nieznanego Żołnierza w Warszawie oraz w uporządkowanej, z inicjatywy Towarzystwa, Kwaterze Powstańców Śląskich na cmentarzu Wojskowym Powązkowskim. Towarzystwo spowodowało odszukanie żyjących jeszcze uczestników powstań śląskich (7 osób), których nazwiska zostały przypomniane w Sejmie i do których wystosował (z inicjatywy Towarzystwa) stosowne listy Prezydent RP, a także nasze Towarzystwo. Nie jest przesadą stwierdzenie, że obchody 80 rocznicy wybuchu III Powstania Śląskiego w Warszawie miały, dzięki Towarzystwu, szerszy rezonans w stolicy niż na Śląsku.

II. BUDZENIE SUMIENIA W SPRAWACH ŚLĄSKA

Wyciągając wnioski z mizერიi obchodów 80 rocznicy wybuchu III Powstania Śląskiego na Śląsku, a także ciągłego dezawuowania roli Powstań Śląskich w środkach masowego przekazu, Towarzystwo postanowiło nie dopuścić do podobnej sytuacji w czasie obchodów 80 rocznicy powrotu przemysłowej części Śląska do Polski w 2002 r.

Jeszcze latem w 2001 roku wystąpiliśmy z inicjatywą opracowania i dostarczenia Prezydentowi RP, gwarantowi ciągłości władzy państwowej *Memoriału w sprawach Śląska i Ślązaków* (wspólnie z innymi znaczącymi organizacjami i stowarzyszeniami działającymi na rzecz Śląska, takimi jak Związek Górnośląski z Katowic, Towarzystwo Obrony Zachodnich Kresów Polski z Krakowa, Górnośląskie Towarzystwo Literackie z Katowic, Opolskie Towarzystwo Kulturalno - Oświatowe w Opolu i Instytut Śląski w Opolu).

Wychodząc z założenia, że być może 80 rocznica powrotu Śląska do Macierzy jest już jedną z ostatnich okazji oddania Śląskowi i Ślązakom należnej zasłużonej chwały, chcieliśmy aby nie była ona tylko okazją do zorganizowania jeszcze jednej akademii, czy sesji naukowej, lecz impulsem do dokonania wysiłku na rzecz zrozumienia rzeczywistej roli i wkładu Śląska do ogólnonarodowego dorobku. Uznaliśmy wspólnie z wyżej wymienionymi organizacjami, że Polsce potrzebna jest poważna intelektualna debata nad Śląskiem, jego przeszłością, współczesnością i przyszłością. Sprzyjającą wypracowaniu strategii gospodarczej i kulturalnej odnowy Śląska. Mieliliśmy nadzieję, że przyjęcie przez Prezydenta RP patronatu nad obchodami 80 rocznicy powrotu części Śląska do Polski i wcześniejsze spotkanie się z Komitetem Obchodów, będzie wspomnianym impulsem do nakreślenia szerszego programu w sprawach Śląska.

Prezydent RP zgłoszoną propozycję przyjął i... sprawa umarła dzięki absolutnie pasywnej postawie władz samorządowych woj. Śląskiego. Znowu skończyło się na byle jak przygotowanej sesji

Sejmiku Śląskiego, bez udziału Prezydenta RP, którego przychylności nie potrafiono, lub nie chciano, wykorzystać. Bolejemy nad tym, tym bardziej, że rozżalenie Ślązaków do Polski rośnie, co wykorzystują różne organizacje głoszące, że powstania śląskie nie były śląskie, lecz polskim puczem, a także domagające się autonomii Śląska, lub też uznania narodowości śląskiej.

80 rocznica powrotu Śląska do Macierzy z inicjatywy Towarzystwa została zauważona stosownymi uchwałami najpierw Senatu, potem Sejmu oraz podczas uroczystości wręczenia nagród Towarzystwa. Z obchodów tej rocznicy na Śląsku nic trwałego nie pozostanie. Nadal nie będzie można nigdzie kupić „Encyklopedii Powstań Śląskich”, dzieł Morcinka. Chylić się będą ku upadkowi pomniki Powstań Śląskich, na czele z Górą św. Anny, ale za to będziemy mieli coraz więcej pomników pruskich ministrów realizujących cele swojego państwa na Śląsku. Przykładem jest odsłonięty, w 80 rocznicę powrotu Śląska do Polski, pomnik grafa Redena w Chorzowie, wówczas gdy pomnik Powstańców Śląskich w pobliskim Dąbiu został rozebrany i gdzieś schowany.

Towarzystwo podejmowało szereg interwencji w sytuacjach kiedy obrażano uczucia Ślązaków lub dezawuowano znaczenie Powstań Śląskich.

-8 lutego 2000 r. skierowaliśmy pismo do Prezydenta RP, marszałka Sejmu i Senatu, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego; przewodniczącego Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji; prezesa Telewizji Polskiej; prezesa Polskiego Radia oraz redaktorów naczelnych „Gazety Wyborczej”, „Rzeczpospolitej”, „Trybuny” przeciwko dezawuowaniu w środkach masowego przekazu znaczenia Powstań Śląskich poprzez używanie sformułowań, iż jedynym zwycięskim powstaniem w Polsce jest Powstanie Wielkopolskie.

-15 maja 2000 roku skierowaliśmy protest do redaktora naczelnego „Nowej Trybuny Opolskiej” w związku z wykorzystaniem łamów tej gazety do wyśmiewania wielce zasłużonych dla Ziemi Opolskiej Ślązaków: Ryszarda Hajduka i Karola Musioła.

-W styczniu 2001 r. do Prezydenta RP, z powodu pominięcia Powstań Śląskich w noworocznym przemówieniu, pomimo wymienienia wszystkich innych powstań polskich.

-9 stycznia 2001 r. do prezesa Telewizji Polskiej z powodu ponownego krzywdzącego stwierdzenia *iż jedyne zakończone pełnym sukcesem zwycięskie powstanie to Wielkopolskie Powstanie.*

-23 kwietnia 2001 r. do „Nowej Trybuny Opolskiej” przeciwko wyśmiewaniu na łamach gazety świętego miejsca Ślązaków Góry ś w. Anny, do tego w przededniu 80 rocznicy wybuchu III Powstania Śląskiego.

-12 czerwca 2001 roku do Prezydenta RP, śląskich posłów i senatorów; Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, sejmowej Komisji Kultury i Środków Przekazu, prezesa Telewizji Polskiej, w sprawie obrażania powstańców śląskich podczas 38 Festiwalu Polskiej Piosenki w Opolu. Do protestu dołączyła Polska Akademia Umiejętności i Towarzystwo Obrony Zachodnich Kresów Polski w Krakowie.

III. INNE INICJATYWY I WYSTĄPIENIA

Wychodząc z założenia, iż jeśli obowiązkiem Towarzystwa Przyjaciół Śląska jest promowanie i popularyzowanie ludzi wywodzących się ze Śląska, to warto by było także udokumentować obecność Ślązaków w Warszawie. Zarząd wyszedł z inicjatywą założenia **Księgi Ślązaków** w Warszawie. Wypracowano koncepcję tej książki oraz zasady jej funkcjonowania, lecz póki co brakuje możliwości realizacyjnych.

Towarzystwo na wniosek żony Edmunda Jana Osmańczyka podjęło inicjatywę upamiętnienia nadaniem jednej z ulic w Warszawie jego imienia. Posiadamy pozytywną decyzję w tej sprawie.

Wystąpiliśmy też do Ministerstwa Infrastruktury (naszą inicjatywę poparli opolscy posłowie i senatorowie) o rozważenie wydania w 90 rocznicę urodzin lub 15 rocznicę śmierci EJ. Osmańczyka, znaczka pocztowego z jego podobizną.

Zaproponowaliśmy Uniwersytetowi Opolskiemu wydanie tomu wspomnień o E.J. Osmańczyku napisanych przez ludzi, którzy jeszcze żyją i znali go w różnych okresach jego działalności: publicystycznej, społecznej, parlamentarnej. Opracowana i zaproponowana Uniwersytetowi Opolskiemu, przez Towarzystwo, koncepcja książki uzyskała pozytywną opinię rektora tej uczelni prof. Stanisława Nicieji i znajduje się w realizacji.

IV. WSPÓŁPRACA

Towarzystwo w realizacji swych zadań współpracuje ze śląskimi posłami i senatorami, którym przekazuje informacje o swoich zamierzeniach związanych ze Śląskiem np. o uczczeniu wielkich rocznic związanych z walką Ślązaków o przyłączenie do Polski, z prośbą o włączenie się do tych obchodów. Kilku posłów i senatorów od lat uczestniczy w uroczystościach wręczenia corocznych nagród: Barbara Blida, Kazimierz Kutz, Dorota Simonides, Adam Graczyński, Jan Rzymelka, Andrzej Zajac.

Dobrze układa się współpraca ze Szkołą im. Powstańców Śląskich w Warszawie na czele z dyr. Marianem Kobzą, który razem z młodzieżą, głównie harcerzami ze szczepu *Rodło*, uczestniczy w wielu wspólnych przedsięwzięciach.

W czasie kadencji nawiązano ściślejsze kontakty z podobnymi do naszego towarzystwami i stowarzyszeniami takimi jak: Towarzystwo Obrony Zachodnich Kresów Polski w Krakowie, Związek Górnośląski w Katowicach, Górnośląskie Towarzystwo Literackie w Katowicach, Opolskie Towarzystwo Kulturalno - Oświatowe, Instytut Śląski w Opolu, Towarzystwo Jan Gotliba Blocha w Warszawie.

Nasi działacze: prezes, wiceprezesi i inni, często są zapraszani na imprezy organizowane na Śląsku przez różne działające tam organizacje i stowarzyszenia regionalne. Służy to niewątpliwie popularyzacji naszego Towarzystwa, które jest coraz bardziej znane na Śląsku.

Działacze Towarzystwa mogą się również poszczycić znacznym dorobkiem publicystycznym w popularyzacji Śląska i Ślązaków.

Dobry przykład daje prezes Józef Musioł autor dwóch książek wydanych w ostatnich latach, w tym tak fundamentalnej, dokumentującej pogmatwane losy Ślązaków, jak książka „Od Wallenroda do Konrada”.

O sprawach i problemach Śląska oraz o losach Ślązaków piszą także inni członkowie Towarzystwa: Rudolf Paciok (wydał już 6 tomów „Fyrcoków” pisanych gwara śląską); Jan Cofałka, Alojzy Guziel, Helena Kowalik, Lech Nijakowski, Henryk Pytlik, dr Mieczysław Starczewski. Ten ostatni, a także prezes i inni, uczestniczą w wielu konferencjach naukowych poświęconych najnowszej historii Śląska. Są też zapraszani na różne imprezy organizowane na Śląsku, często jako jurorzy organizowanych konkursów historycznych lub znajomości gwary śląskiej.

O rosnącej randze naszego Towarzystwa świadczą uzyskane przez prezesa audiencje w sprawach Śląska: u Prezydenta RP w kwietniu 2001 roku i u Prymasa Polski kardynała Józefa Glempa. Istotne opinie Towarzystwa docierają do poszczególnych ministrów a nawet do premiera. Niestety nie zawsze przekazywane opinie i informacje zyskują zrozumienie. Polska ciągle nie bardzo rozumie swej „perły w koronie”.

Towarzystwo w swej działalności przyjęło zasadę, iż nie angażuje się w bieżącą politykę, ani też nie wchodzi w interwencje w lokalnych sprawach co do których, z braku możliwości wyrobienia sobie obiektywnego poglądu, nie możemy się wypowiadać.

V. SPRAWY CZŁONKOWSKIE

Towarzystwo liczy obecnie ponad 150 członków oraz kilkudziesięciu sympatyków. W czasie ostatniej kadencji odeszli na wieczny spoczynek trzej wybitni działacze Towarzystwa: członek założyciel - Władysław Sala, członek Zarządu - dr Henryk Tomiczek oraz Ślązak z wyboru - jak sam o sobie mówił - wybitny pisarz Wojciech Żukrowski.

Władysława Salę, zdążyliśmy przed jego 95 rocznicą urodzin, usatysfakcjonować wystąpieniem do Prezydenta RP z wnioskiem

o przyznanie mu wysokiego odznaczenia państwowego, które zostało mu wręczone uroczyście w Kancelarii Prezydenta.

Należy też pochwalić się, iż Prezydent RP, doceniając zasługi naszego Towarzystwa w popularyzowaniu tradycji Ziemi Śląskiej, *przyznał* z okazji dziesięciolecia działalności Towarzystwa, postanowieniem z dnia 10 kwietnia 2000 r. odznaczenia państwowe 8 naszym działaczom: Romanowi Pillardemu, Olgierdowi Łukasze-wiczowi, Henrykowi Pytlikowi, Mieczysławowi Starczewskiemu, Rudolfowi Paciokowi, Piotrowi Gawronowi, Barbarze Peszkowskiej i Stefanowi Stellerowi. Prezes naszego Towarzystwa dr Józef Musioł otrzymał w 2001 roku cenioną na Śląsku nagrodę im. Wojciecha Korfantego.

Zarząd Towarzystwa, po analizie uczestnictwa członków w jego działalności postanowił odbyć rozmowy z członkami, którzy nie wykazują większej aktywności. Rozmowy mają odpowiedzieć na pytanie, czy nadal chcą oni być w naszym Towarzystwie, czy też rezygnują z członkostwa. Podjąć też należy niezwłocznie akcję naboru nowych członków tak, aby można było liczyć na udział, w organizowanych przez Towarzystwo imprezach, na 100-150 osób. Bazą dla rekrutacji nowych członków mogą stanowić ludzie ze śląskim rodowodem studiujący i pracujący w Warszawie, a także dzieci obecnych członków.

VI. SPRAWY FINANSOWE

Nasza działalność byłaby niemożliwa bez szczodrobliwości sponsorów.

Można powiedzieć, bez cienia jakiegokolwiek przesady, że głównym naszym „bankierem” jest jeden z członków założycieli Towarzystwa - Roman Pillardy, który co roku zjednuje dla nas grono sponsorów takich jak: jego Grupa Inwestycyjna Nywig S.A., Przedsiębiorstwo Handlu Zagranicznego „Baltona” S.A. z Gdyni, Gaskon S.A. w Warszawie, Przedsiębiorstwo Handlowo - Produkcyjne DSG Sp. o. o. we Włocławku, Węgłokoks S.A. w Katowicach, Górnośląski Bank Gospodarczy kierowany przez senatora

Tadeusza Wnuka. Materialnego wsparcia udziela nam też „Intersilesia” ze Strzelec Opolskich kierowana przez Karola Cebulę, czy też Euro-Agro w Warszawie. Możemy także zawsze liczyć na finansowe wsparcie przyjaznych Towarzystwu notariuszy Waldemara Mygi z Opola i Barbary Winiarskiej z Brzegu. Dzięki wielkiej życzliwości kierownictwa Towarzystwa im. Fryderyka Chopina co roku korzystamy z gościnności w Zamku Ostrogskich w Warszawie, zaś dzięki życzliwości kierownictwa Związku Literatów Polskich na spotkania z cyklu „Zrozumieć Śląsk”, możemy korzystać z sali w Domu Literatury.

Dzięki sponsorom, nie tylko funkcjonujemy korzystając nawet z lokalu Grupy Inwestycyjnej „Nywig” S.A., ale także mogliśmy wspomóc finansowo grupę młodych badaczy na czele z Lechem Nijakowskim prowadzącym badania nad *Dyskursem o Śląsku. Kształtowaniu śląskiej tożsamości regionalnej i narodowej w dyskursie publicznym*. Z czego powstała następnie książka, której wydanie dofinansowano staraniem Towarzystwa.

VII. WNIOSKI NA PRZYSZŁOŚĆ

Bez wątpienia najważniejszym zadaniem Towarzystwa jest, oprócz rozwijania dotychczasowej działalności, skupienie się na następujących sprawach:

1. Uporządkowaniu spraw członkowskich i zapewnienie wzrostu szeregów Towarzystwa z otwarciem go na młodsze pokolenie, dzieci dzisiejszych jego członków.
2. Dokonaniu zmian w statucie Towarzystwa uwzględniających nowe wymogi związane z funkcjonowaniem stowarzyszeń oraz sytuacją ustrojową Polski.
3. Przyjęciu zasady, że roczna składka członkowska wynosi: dla pracujących - nie mniej niż 30 złotych, dla uczących się i emerytów połowę tej kwoty oraz zapewnienie lepszego spływu składek.
4. Zarząd powinien zapewnić, aby członkowie Towarzystwa mieli okazję spotykać się na różnych imprezach (np. z cyklu *Zrozumieć Śląsk*) co najmniej raz w kwartale.

5. Zastanowić się należy nad tym, czy nie wydawać, raz w roku, biuletynu Towarzystwa, który byłby dostarczany wszystkim członkom wraz z zaproszeniem na uroczystość wręczenia do rocznych nagród. Biuletyn stanowiłby formę więzi *Zarządu* z członkami i byłby poświęcony działalności Towarzystwa w danym roku, z jednoczesnym wskazaniem problemów jakie wynikają z jego działalności.

6. Dla zapewnienia właściwych warunków dla działalności Towarzystwa należy podjąć starania w celu uzyskania odpowiedniego lokalu, gdzie można byłoby się zbierać oraz przechowywać dotychczas rozproszoną po domach dokumentację.

B. Uchwały Walnego Zgromadzenia Towarzystwa Przyjaciół Śląska z 26 listopada 2002 r.

1. w sprawie udzielenia absolutorium ustępującemu Zarządowi

Walne Zgromadzenie po zapoznaniu się:

-ze sprawozdaniem z działalności ustępującego *Zarządu* w okresie od 13 stycznia 1999 roku do 26 listopada 2002 roku;

-z informacją skarbnika o stanie finansów Towarzystwa;

-ze sprawozdaniem Komisji Rewizyjnej o finansach i dokumentacji finansowej Towarzystwa;

jednogłośnie przyjęło wniosek Komisji Rewizyjnej o uznanie działalności finansowej Towarzystwa jako prawidłowej i postanowiło udzielić absolutorium ustępującemu Zarządowi.

2. w sprawie zmian w Statucie Towarzystwa

W Statucie Towarzystwa Przyjaciół Śląska wprowadza się następujące zmiany: 1) § 1 otrzymuje brzmienie:

§ 1 Towarzystwo Przyjaciół Śląska, zwane w dalszych postanowieniach „ Towarzystwem ”, jest stowarzyszeniem zarejestrowa-

nym, działającym zgodnie z ustawą Prawo o stowarzyszeniach i posiada z tego tytułu osobowość prawną. "

2) dodaje się nowy § 3a w brzmieniu: *„Towarzystwo może być członkiem organizacji krajowych lub zagranicznych o podobnym profilu działania ”.*

3) § § 5, 6, 7 i 8 otrzymują brzmienie:

„§ 5 Celem Towarzystwa jest:

- 1) upowszechnianie wiedzy o Śląsku i jego ciągle mało docenianym wkładzie w ogólnonarodowy dorobek;*
- 2) przeciwstawianie się próbom: umniejszania patriotycznych tradycji Śląska i jego wielowiekowego trwania w polskości, z zachowaniem mowy, kultury, sztuki oraz tradycji narodowej; kwestionowania roli i znaczenia Powstań Śląskich a także za niedbywania i likwidowania miejsc pamięci narodowej związanych z dążeniem Ślązaków do złączenia z Macierzą;*
- 3) prezentowanie osiągnięć społeczno-gospodarczych, naukowych i kulturalnych Śląska po powrocie do Polski;*
- 4) popularyzowanie wybitnych ludzi wywodzących się ze Śląska, lub związanych z nim wieloletnią działalnością;*
- 5) wspieranie młodych utalentowanych osób ze Śląska, między innymi przez inspirowanie fundowania stypendiów i innych form pomocy materialnej;*
- 6) propagowanie turystycznego poznawania Śląska oraz wypoczynku dzieci i młodzieży ze Śląska w innych regionach kraju, także w Warszawie;*
- 7) przeciwdziałanie dzieleniu ludzi urodzonych na Śląsku;*
- 8) kultywowanie i upowszechnianie tradycji i folkloru śląskiego;*
- 9) inspirowanie i wspieranie badań nad najnowszą historią Śląska (po roku 1918) oraz publikacji poświęconych Ziemi Śląskiej i jej mieszkańcom, w tym także żyjącym poza Śląskiem.*

§ 6 Cele określone w § 5 Towarzystwo realizuje przez: 1) organizowanie różnorodnych imprez, w tym spotkań i wieczorów dyskusyjnych oraz imprez kulturalnych;

- 2) tworzenie zespołów, kręgów, kół problemowych i zainteresowań, w tym zrzeszających - żyjących w stolicy - mieszkańców różnych części Śląska i jego miast;
- 3) występowanie do najwyższych władz państwowych ze sprawami i problemami Śląska i Ślązaków, wymagających podjęcia lub uhonorowania;
- 4) współpracę ze śląskimi parlamentarzystami oraz stowarzyszeniami regionalnymi o podobnym profilu działania;
- 5) organizowanie różnorodnych form współżycia społecznego i towarzyskiego Ślązaków żyjących w stolicy, wynikających z potrzeb członków i sympatyków Towarzystwa.

§ 7.1. Członkami Towarzystwa mogą być osoby fizyczne i prawne. 2. Członkowie Towarzystwa dzielą się na:

- 1) członków zwyczajnych,
- 2) członków wspierających,
- 3) członków honorowych.

§ 8. 1. Członkiem zwyczajnym może być osoba fizyczna akceptująca statutowe cele Towarzystwa, która zgłosi zamiar przystąpienia do Towarzystwa przez wypełnienie deklaracji członkowskiej, poparty opinią co najmniej jednego członka Towarzystwa.

2. Członkiem wspierającym może być osoba fizyczna lub prawna zainteresowana działalnością Towarzystwa, która zadeklarowała pomoc finansową, rzeczową bądź intelektualną. Osoba prawna działa w Towarzystwie przez swoich przedstawicieli.

3. Członkiem honorowym może być osoba fizyczna, która ma szczególne zasługi w realizowaniu celów Towarzystwa.

4. Członków zwyczajnych i wspierających przyjmuje w drodze uchwały Zarząd Towarzystwa na podstawie ich pisemnej deklaracji. W tym samym trybie następuje skreślenie członków.

5. Tytuł członka honorowego nadaje Walne Zgromadzenie na wniosek Zarządu.

4) skreśla się § 9,

- 5) w § 10 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:
„ 3. Członkowie honorowi mają wszystkie prawa członków zwyczajnych z wyjątkiem biernego prawa wyborczego ”.
- 6) w § 11 dodaje się pkt. 5 w brzmieniu:
„ 5. Członkowie honorowi zwolnieni są z opłacania składek członkowskich. Nie mają obowiązku lecz mają prawo uczestniczenia w działalności Towarzystwa ”.
- 7) w § 12 w pkt. 2 wyrazy *„ trzech miesięcy ”* zastępuje się wyrazami *„ trzech lat ”*.
- 8) w § 13 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„ 2. Kadencja władz Towarzystwa trwa 4 lata. ”
- 9) w § 15 ust. 1 otrzymuje brzmienie: *„ Walne Zgromadzenie zwoływane jest przez Zarząd raz na 4 lata ”* natomiast w ust. 2 wyrazy *„ 30 dni ”* zastępuje się wyrazami *„ 15 dni ”*.
- 10) w § 19 w ust. 1 po wyrazie *„ sekretarza ”* dodaje się wyraz *„ generalnego ”*, ust. 3 otrzymuje brzmienie: *„ Zarząd może dokończone w toku kadencji do swego składu nowych członków, na miejsce ustępujących, w liczbie nie przekraczającej 1/3 wybranego Zarządu.*
- 11) w § 20 pkt. 8 otrzymuje brzmienie: *„ Powoływanie i nadzorowanie zespołów, kręgów, kół problemowych i zainteresowań oraz zatwierdzanie ich regulaminów ”.*
- 12) w § 21 ust. 1 otrzymuje brzmienie: *„ Posiedzenia Zarządu odbywają się w zasadzie raz w miesiącu ”*, ust. 3 otrzymuje brzmienie: *„ W posiedzeniu Zarządu bierze udział przedstawiciel Komisji Rewizyjnej i Sądu Koleżeńskiego. Mogą w nim brać udział zaproszeni przewodniczący zespołów, kręgów, kół problemowych i zainteresowań ”* natomiast ust. 4 otrzymuje brzmienie: *„ Organizację i tryb pracy Zarządu określa regulamin przyjęty na jednym z pierwszych posiedzeń ”.*
- 13) w § 22 ust. 3 otrzymuje brzmienie: *„ Komisja Rewizyjna składa się z 5 członków i wybiera na swym pierwszym posiedzeniu spośród siebie przewodniczącego i wiceprzewodniczącego ”.*

14)w § 25 ust. 1 otrzymuje brzmienie: „*Sąd Koleżeński składa się z 5 członków i wybiera spośród siebie przewodniczącego i wiceprzewodniczącego.*”

15)w § 27 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„*Organizację i tryb pracy Sądu Koleżeńskiego określa regulamin przyjęty na jednym z jego pierwszych posiedzeń*”.

16) § 29 otrzymuje brzmienie:

„*1. Zasady prowadzenia gospodarki finansowej Towarzystwa ustala Zarząd.*

2. Oświadczenia w sprawach finansowych i majątkowych Towarzystwa składają dwie osoby: prezes lub wiceprezes Zarządu oraz skarbnik.

3. Do ważności pism i dokumentów wymagany jest podpis: prezesa lub wiceprezesa albo sekretarza generalnego Zarządu.”.

3. w sprawie wysokości składek członkowskich

Walne Zgromadzenie uchwała następujące wysokości składek członkowskich:

co najmniej 30 złotych rocznie dla pracujących,
oraz 15 złotych rocznie dla studentów i emerytów.

4. Władze Towarzystwa Przyjaciół Śląska wybrane na Walnym Zgromadzeniu

ZARZĄD -11 osób

JÓZEF MUSIOŁ - prezes

ROMAN PILLARDY - wiceprezes

HENRYK PYTLIK - wiceprezes

JAN COFAŁKA - sekretarz generalny

STEFAN ŚWITUŁA - skarbnik

GRAŻYNA DACHNIEWSKA - członek Zarządu

MANFRED GORYWODA - członek Zarządu

LECH M. NIJAKOWSKI - członek Zarządu
MIECZYŚLAW STARCZEWSKI - członek Zarządu
STEFAN STELLER - członek Zarządu BOGDAN
TRZEŚNIEWSKI - członek Zarządu

KOMISJA REWIZYJNA - 5 osób

ANTONI SŁUPIK - przewodniczący KAZIMIERZ
KOSTECKI - wiceprzewodniczący ALOJZY
GUZIEL - członek HENRYK KONIECZNY -
członek BARBARA PESZKOWSKA - członek

SĄD KOLEŻEŃSKI - 5 osób

STANISŁAW FORNALIK - przewodniczący
GRZEGORZ DITTRICH - wiceprzewodniczący
JAN GLACEL - członek ŁUCJA KOROZS -
członek EUGENIUSZ MZYK - członek

II. UCHWAŁY ZARZĄDU

A. dotyczące spraw wewnętrznych

1) uchwała z dnia 10 grudnia 2003 r. ustalająca terminy posiedzeń Zarządu

Przyjmuje się, że posiedzenia Zarządu odbywać się będą w zasadzie w każdy drugi wtorek miesiąca, o godzinie 16.30, w sali nr 440, na IV piętrze (siedziba Grupy Inwestycyjnej „Nywig” S.A.), w Alejach Jerozolimskich 7.

Ustalono terminy posiedzeń w I półroczu 2003 roku na: 7 stycznia, 11 lutego, 11 marca, 15 kwietnia, 13 maja i 10 czerwca.

2) uchwała z dnia 10 grudnia 2003 r. w sprawie podziału obowiązków w Zarządzie Towarzystwa Przyjaciół Śląska

PREZES

Kieruje pracą *Zarządu* i przewodniczy jego posiedzeniom
Reprezentuje Towarzystwo I

WICEPREZES

Troszczy się o środki finansowe i zapewnienie warunków dla działalności Towarzystwa
Współpracuje ze skarbnikiem
Współpracuje z Zespołem Inicjatyw i Propagandy II

WICEPREZES

Odpowiada za organizację imprez Towarzystwa
Współpracuje w tym zakresie z Zespołem Organizacji Imprez
Odpowiada za wydawnictwa

SEKRETARZ GENERALNY

Przygotowuje posiedzenia *Zarządu* (projekty porządku obrad, materiały)
Sporządza protokoły z posiedzeń *Zarządu* zawierające treść podejmowanych uchwał i poczynionych ustaleń, pilnując następnie ich realizacji

Dokumentuje pracę Zarządu i Towarzystwa Załatwia i prowadzi korespondencję Towarzystwa Prowadzi sprawy członkowskie (przyjęcia, skreślenia) Współpracuje w zakresie spraw członkowskich z Sądem Koleżeńskim i skarbnikiem Pełni funkcję sekretarza Kapituły Nagród Towarzystwa

SKARBNIK

Zapewnia opracowanie projektów budżetu Towarzystwa na dany rok i prowadzenie odpowiedniej dokumentacji finansowej oraz odpowiedniej sprawozdawczości finansowej Dbą o należyte ściąganie składek członkowskich oraz innych deklarowanych należności, przedkładając co roku Zarządowi odpowiednie sprawozdanie w tym zakresie Realizuje, zgodnie z decyzjami Zarządu, wypłaty i dostarczane rachunki Utrzymuje bieżący kontakt z bankiem Informuje okresowo Zarząd o stanie finansów Towarzystwa Współpracuje z Komisją Rewizyjną

3) uchwała z dnia 10 grudnia 2003 r. w sprawie powołania zespołów problemowych

Dla realizacji zadań Towarzystwa oraz poszerzenia grona osób zaangażowanych w jego działalność powołuje się 2 zespoły problemowe

- Zespół Inicjatyw i Propagandy
- Zespół Organizacji Imprez i Wydawnictw.

4) Regulamin pracy Zarządu Towarzystwa Przyjaciół Śląska przyjęty ostatecznie na posiedzeniu Zarządu w dniu 11 lutego 2003 r.

Działając na podstawie ustawy z dnia 7 kwietnia 1999 roku Prawo o Stowarzyszeniach (jednolity tekst Dz. U. 2001 r. nr 79, póź. 855) oraz Statutu Towarzystwa Przyjaciół Śląska (jednolity tekst

z dnia 26 listopada 2002 r.) uchwała się następujący Regulamin pracy Zarządu Towarzystwa Przyjaciół Śląska zwanego dalej Towarzystwem.

§1

1. Zarząd ma obowiązek pełnić powierzoną mu funkcję z należyta starannością i uwzględnieniem obowiązujących przepisów prawa. Kompetencje *Zarządu* Towarzystwa obejmują wykonywanie wszystkich czynności koniecznych do realizacji zadań Towarzystwa, określonych w ustawie Prawo o stowarzyszeniach, Statucie Towarzystwa, niniejszym Regulaminie oraz w innych obowiązujących przepisach prawnych.

2. W szczególności do kompetencji *Zarządu* należy:

- 1) realizowanie uchwał Walnego Zgromadzenia;
- 2) kierowanie bieżącą działalnością Towarzystwa;
- 3) przyjmowanie i skreślanie członków;
- 4) ustalanie planów działalności i budżetu Towarzystwa oraz zatwierdzanie sprawozdań z ich wykonania;
- 5) reprezentowanie Towarzystwa na zewnątrz wobec osób trzecich;
- 6) zwoływanie Walnych Zgromadzeń;
- 7) składanie sprawozdań Walnemu Zgromadzeniu;
- 8) powoływanie i nadzorowanie zespołów, kręgów, kół problemowych i zainteresowań oraz zatwierdzenie ich Regulaminów.

3. Prawo i obowiązek pełnienia funkcji członka *Zarządu* Towarzystwa powstaje z dniem wyboru przez Walne Zgromadzenie Towarzystwa.

§2

1. *Zarząd* wykonuje swoje funkcje kolegialnie z tym, że do reprezentowania Towarzystwa oraz składania w jego imieniu oświadczeń upoważnieni są Prezes lub jeden z Wiceprezesów *Zarządu*, Sekretarz Generalny.

Oświadczenia w sprawach finansowych i majątkowych Towarzystwa składają zawsze dwie osoby: Prezes lub Wiceprezes Zarządu oraz Skarbnik.

2. Prezes, Wiceprezes, Sekretarz Generalny może udzielić innym członkom Zarządu pełnomocnictwa do wykonania w imieniu Towarzystwa określonych czynności, chyba że wykluczają to przepisy prawa, Statut Towarzystwa, Regulamin pracy Zarządu lub uchwały Zarządu, Walnego Zgromadzenia.

3. Prezes Zarządu kieruje pracami Zarządu, przewodniczy na posiedzeniach oraz koordynuje prace pozostałych członków Zarządu.

W przypadkach czasowej nieobecności Prezesa, zastępuje go jeden z Wiceprezesów Zarządu.

4. Szczegółowy podział czynności, w zależności od potrzeb, będzie każdorazowo określany na posiedzeniach Zarządu.

§3

1. Dla realizacji celów i zadań Towarzystwa i kierowania jego działalnością Zarząd zbiera się na posiedzeniach.

2. Posiedzenia *Zarządu* odbywają się w każdy drugi wtorek miesiąca, w miejscu podanym przez sekretarza Generalnego.

3. W posiedzeniach *Zarządu*, biorą udział jego członkowie oraz po jednym przedstawicielu Komisji Rewizyjnej i Sądu Koleżeńskiego.

4. W przypadku zaproszenia na posiedzenie *Zarządu* innych osób, konieczne jest uprzednie powiadomienie Sekretarza Generalnego, co najmniej na 3 dni przed planowanym terminem posiedzenia.

5. Porządek obrad ustalany jest przez Sekretarza Generalnego w porozumieniu z Prezesem i Wiceprezesami.

6. Każdy członek *Zarządu*, Komisji Rewizyjnej, Sądu Koleżeńskiego może w imieniu własnym lub na mocy pełnomocnictwa udzielonego przez organ w imieniu którego występuje, zaproponować dodatkowy punkt do porządku obrad. W takim przypad-

ku wniosków powinien być zgłoszony do Sekretarza Generalnego co najmniej na 3 dni przed planowanym posiedzeniem. 7. W szczególnych przypadkach wniosek dotyczący rozszerzenia porządku obrad może być zgłoszony podczas posiedzenia. Sprawy wymagające omówienia, bądź stanowiska Zarządu, mogą być ponadto zgłaszane w ramach wolnych wniosków, które są stałym punktem wszystkich posiedzeń Zarządu.

§4

1. Decyzje dotyczące spraw istotnych dla Towarzystwa powinny być podejmowane w drodze uchwał Zarządu. Dotyczy to w szczególności takich spraw jak:
  - 1) przyjęcie Regulaminu pracy *Zarządu*, Regulamin Zespołów Problemowych;
  - 2) uruchomienie środków finansowych Towarzystwa;
  - 3) przyjęcie do Towarzystwa nowych członków;
  - 4) zatwierdzenia sprawozdania finansowego za dany rok. Uchwała powinna być podjęta po przedłożeniu sprawozdania przez Skarbnika Towarzystwa.
2. Uchwały *Zarządu*, podejmowane są zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej 1/2 członków Zarządu.

§5

W sprawach istotnych *Zarząd* zajmuje stanowisko w formie wniosków:

- 1) do realizacji;
- 2) do ewentualnego dalszego rozważenia;
- 3) przygotowania materiału umożliwiającego podjęcie stosownej uchwały lub zajęcia stanowiska.

§6

Z posiedzenia *Zarządu*. Towarzystwa Sekretarz Generalny sporządza protokół. W przypadku jego nieobecności, protokół sporządza jeden z członków *Zarządu*. Protokół powinien zawierać:

- 1) przyjęty porządek obrad;
- 2) opis przebiegu posiedzenia;
- 3) przyjęte wnioski, ustalenia;
- 4) podjęte uchwały wraz ze wskazaniem liczby i rodzaju oddanych głosów;

Uchwały mogą być włączone w treść protokołu lub stanowić jego załącznik. Ponadto załączniki do protokołu stanowią:

- 1) lista obecności uczestników posiedzenia;
- 2) materiały przygotowane na posiedzenie Zarządu;
- 3) inne materiały przedłożone w trakcie posiedzenia *Zarządu*, które *Zarząd* *uzna za* celowe dołączyć do protokołu.

§7

Dokumentacja dotycząca działalności *Zarządu*, w szczególności protokoły posiedzeń przechowywane są przez Sekretarza Generalnego Towarzystwa.

§8

1. Wszelkie zmiany niniejszego Regulaminu, wymagają pod rygorem nieważności zachowania formy pisemnej.
2. Niniejszy Regulamin został uchwalony na posiedzeniu Zarządu w dniu 11 lutego 2003 roku i z tym dniem wchodzi w życie.

5) uchwała z dnia 10 grudnia 2003 r. o: ustanowieniu logo Towarzystwa, wprowadzeniu legitymacji członkowskiej i wykonaniu znaczka, uporządkowaniu spraw członkowskich oraz wydawaniu Biuletynu Towarzystwa.

Zarząd po wysłuchaniu propozycji Sekretarza Generalnego Towarzystwa dotyczących realizacji wniosków wynikających z Walnego Zgromadzenia podjął decyzję: 1. o ustanowieniu znaku (logo) Towarzystwa, którym będzie złoty orzeł Piastów śląskich, na błękitnym tle, stanowiący od XIV

wieku zwornik sklepienia kaplicy św. Anny w opolskim kościele Franciszkanów;

2.o wprowadzeniu legitymacji członkowskiej w formacie 6 x 8 w plastikowej oprawie, której awers będzie zawierał: napis **Towarzystwo Przyjaciół Śląska w Warszawie**, logo Towarzystwa oraz słowo **legitymacja**, zaś rewers: następujący tekst **Pan(i)** (miejsce na wpisanie imienia i nazwiska) **jest członkiem Towarzystwa Przyjaciół Śląska od** (miejsce na wpisanie daty wstąpienia) **roku. Prezes dr Józef Musiol** (podpis prezesa);

3.o wyprodukowaniu okrągłego *znaczk*a Towarzystwa do noszenia w klapie. Będzie nim logo Towarzystwa (złoty orzeł w koronie na błękitnym tle) z dookólnym napisem **Towarzystwo Przyjaciół Śląska**. *Znaczek* ten będzie mógł nabyć każdy członek i sympatyk Towarzystwa;

4.wraz z wprowadzeniem legitymacji Towarzystwa zatwierdzono:
-nowy, zgodny ze statutem, wzór deklaracji członkowskiej uwzględniającej statutowy wymóg jednej opinii polecającej;
-wzór pisma do członka po jego przyjęciu do Towarzystwa oraz zobowiązano Sekretarza generalnego do uporządkowania spraw członkowskich przy wydawaniu nowych legitymacji;

5. postanowiono wydawać Biuletyn Towarzystwa zawierający podstawowe informacje o działalności Towarzystwa w kolejnych latach. Zobowiązano Sekretarza Generalnego do przedstawienia Zarządowi projektu zawartości pierwszego numeru tak, aby pierwszy można było wydać w kwietniu 2003 r.

6) uchwała z dnia 10 grudnia w sprawie zmian w Regulaminie przyznawania Nagród Towarzystwa

Zarząd przyjął zaproponowane przez Sekretarza Generalnego Towarzystwa, pełniącego także funkcję sekretarza Kapituły Nagrody, zmiany w Regulaminie przyznawania Nagrody. Zmiany dotyczą: nadania nagrodzie nazwy Słazaczka, rozszerzenia składu Kapituły Nagrody, uwzględniającej wszystkich członków statuto-

wych władz Towarzystwa (Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Sądu Koleżeńskiego), precyzyjniejszego opisu procedury zgłaszania kandydatur, wyłaniania laureata (laureatów) Nagrody i jej wręczenia (pełny tekst Regulaminu zamieszczamy w rozdziale III Biuletynu Nagrody Towarzystwa).

B. Uchwały i stanowiska Zarządu kierowane na zewnątrz

1. W związku z odnalezieniem w Instytucie im. Józefa Piłsudskiego w Nowym Jorku 856 teczek z danymi osobowymi powstańców śląskich Zarząd postanowił:

- a) **wystąpić do Darii Nałęcz - dyrektor naczelnej Archiwów Państwowych z pismem zawierającym prośbę o poinformowanie w jaki sposób przewiduje się ich udostępnienie historykom na Śląsku.**

Szanowna Pani!

Towarzystwo Przyjaciół Śląska w Warszawie (którego jednym z celów działalności jest *inspirowanie i wspieranie badań nad najnowszą historią Śląska (po roku 1918)*, a także *...przeciwstawianie się próbom umniejszania patriotycznych tradycji Śląska i jego wielowiekowego trwania w polskości...kwestionowania roli i znaczenia Powstań Śląskich...*) dowiedziało się z doniesień prasowych, że z Instytutu Józefa Piłsudskiego w Nowym Jorku wypożyczono Polsce bezcenne archiwa Powstań Śląskich. Podobno pierwsza część dokumentów trafiła już do kierowanej przez Panią Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych.

Wypożyczone akta, według doniesień prasowych, mają zawierać nazwiska kilkudziesięciu tysięcy powstańców, korespondencję między dowództwem oddziałów a władzami cywilnymi, rozkazy, żołnierskie przepustki, a nawet krótką charakterystykę powstańczych bitew.

Jeśli powyższe informacje są prawdziwe, wypożyczone dokumenty z pewnością będą miały ogromne znaczenie dla wzbogacenia, a nawet

weryfikacji, dotychczasowych ustaleń i wiedzy dotyczącej Powstań Śląskich. Co może sprzyjać podjęciu na nowo prac nad wydaniem Encyklopedii Powstań Śląskich, której nakład z 1982 roku, przygotowany przez Instytut Śląski w Opolu, dawno już został wyczerpany.

W związku z powyższym chcielibyśmy zadać Pani Dyrektor kilka pytań z prośbą o odpowiedź:

1. Czy jest prawdą, że dokumenty te pozostaną w Warszawie, gdzie dostęp do nich naukowców ze Śląska będzie utrudniony, a z całą pewnością kosztowniejszy?
2. Czy jest prawdą, że ich opracowanie musi odbywać się koniecznie w Warszawie gdzie może to trwać kilka lat, podczas gdy w Katowicach i w Opolu - gdzie istnieje na nie największe zapotrzebowanie - można to zrobić znacznie szybciej?
3. Czy nie można by było, od razu, zrobić dwóch lub trzech mikrofilmów, z których jeden znajdowałby się w Warszawie, pozostałe zaś w Katowicach i w Opolu?
4. Czy do sprawy opracowania dokumentów może się włączyć finansowo, zważywszy na ich znaczenie dla naszej historii Polski, Instytut Pamięci Narodowej oraz - np. w formie grantu - Komitet Badań Naukowych?
5. Ile trzeba zdobyć pieniędzy, aby opracowanie i zrobienie mikrofilmów (2-3) nastąpiło możliwie szybko i mogłyby one być dostępne także w Katowicach i w Opolu?

Z wyrazami szacunku i serdecznymi pozdrowieniami

CZŁONEK ZARZĄDU
Manfred Gorywoda

PREZES
dr Józef Musioł

b) spotkać się w dniu 10 lutego 2003 r. z prof. Edwardem Długajczykiem z Archiwum Państwowego w Katowicach

w celu wysłuchania propozycji związanych z wykorzystaniem tych unikalnych dokumentów. Spotkanie odbyło się w dniu 10.02.2003 r. Wzięli w niej udział z ramienia Zarządu: Józef Musioł, Jan Cofałka, Mieczysław Starczewski, Henryk Pytlik.

c) wystąpić do Marszałka Województwa Śląskiego z pismem wspierającym starania śląskich historyków.

Warszawa, 11 lutego 2003 r.

Szanowny Pan
Michał Czarski
Marszałek Województwa Śląskiego

Z wielką radością przyjęliśmy, przekazaną nam przez śląskich historyków, wiadomość o tym, iż w zasobach Instytutu Józefa Piłsudskiego w Nowym Jorku znajdują się, uchodzące dotąd za zaginione, niezwykle bogate i unikalne zbiory akt personalnych powstańców śląskich. Jest to, zdaniem Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, które podziela Towarzystwo Przyjaciół Śląska w Warszawie, znalezisko urastające do rangi wielkiego wydarzenia.

Znalezisko to i fakt, że dokumenty te będą dostępne przez jakiś czas w Polsce, wywołać musi obywatelskie dążenie ludzi żyjących na Śląsku i z nim związanych, aby to bogate dziedzictwo dokumentujące, w ostatecznym rezultacie, zwycięskie zrywy Ślązaków, pozostało trwale obecne w świadomości wszystkich Polaków. Temu celowi służy proponowany przez Komisję Historyczną Oddziału Polskiej Akademii Nauk w Katowicach, niezwykle sensowny i ze wszech miar uzasadniony, projekt opublikowania tych materiałów.

Popieramy ten pomysł w całej pełni z jednoczesnym zapewnieniem, że - w miarę naszych sił i możliwości - będziemy czynili wszystko aby przełamywać ewentualne przeszkody jeśli takie występowały w Stolicy. Będziemy także działali w Warszawie na rzecz tworzenia przychylnego klimatu dla tej inicjatywy, wykorzystując do tego posiadane kontakty.

Mamy nadzieję, że Pan Marszałek ze swej strony dołoży wszelkich starań, aby ta niezwykła okazja, jaką jest czasowy pobyt w Polsce wspomnianej dokumentacji, nie została zmarnowana.

Z wyrazami szacunku

Prezes dr Józef
Musioł

2. Uchwała Zarządu z dnia 11 lutego 2003 r. w związku z odnowieniem się konfliktu wokół upamiętnień mniejszości niemieckiej na Śląsku.

1. Wszystkie społeczności mają prawo do zachowania własnej pamięci i pielęgnowania tożsamości. Nie można jednak upamiętniać zaborczych wojen i zbrodniczych kampanii. Poległym w tych wojnach najeźdźczym żołnierzom pamięć należy się nie jako „ofiaram” czy „bohaterom”, ale jako ludziom, którzy stracili życie, pozostawiając dzieci, żony i rodziców. Ich upamiętnianie nie może być okazją do manifestowania nacjonalizmu, ani uprawiania doraźnej polityki.

2. Dialog na temat formuły upamiętnień powinien się toczyć na forum komisji ds. pomników i tablic upamiętniających żołnierzy niemieckich, którzy zginęli w II wojnie światowej - wzniesionych lub zrekonstruowanych na Opolszczyźnie w latach 1991-2002, powołanej przez Wojewodę Opolskiego.

3. Pomniki, które wzniesiono przed II wojną światową i nie zostały zmienione (uzupełnione o nowe napisy i symbole, także w bezpośrednim otoczeniu upamiętnienia), powinny pozostać bez zmian jako elementy historyczne.

4. Pomniki wzniesione w latach dziewięćdziesiątych lub pomniki historyczne uzupełnione o nowe treści, rozszerzające znaczenie symboliczne pomnika o upamiętnienie osób i wydarzeń z II wojny światowej, powinny zostać pozbawione elementów wskazujących na gloryfikację czynu zbrojnego, tj.:

- a. napisów sugerujących „bohaterstwo” poległych czy to, że byli „ofiarami”;
- b. krzyży żelaznych, które są jednoznacznym znakiem czynu zbrojnego i kojarzone są w społeczeństwie polskim z najazdem niemieckim 1939 roku i zbrodniami Wehrmachtu i hitlerowskich formacji ludobójczych;
- c. nazw miejscowości, które władze nazistowskie zmieniły w ramach „walki z polską fasadą”.

Jednocześnie napisy na pomnikach w języku niemieckim powinny być wiernie tłumaczone na język polski.

5. Zdajemy sobie sprawę, że Wojewoda Opolski znajduje się w trudnej sytuacji. Z jednej strony toleruje na swoim terenie od wielu lat nielegalne upamiętnienia (postawione w większości niezgodnie z uchwałą nr 2 z dnia 25 stycznia 1995 r. Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa *w sprawie upamiętnień na obszarze RP żołnierzy niemieckich poległych w I i II wojnach światowych oraz w czasie powstań śląskich i wielkopolskiego oraz z prawem budowlanym*). Z drugiej strony egzekucja prawa mogłaby doprowadzić do animozji etnicznych i naruszyć uczucia członków rodzin poległych, dla których pomniki są - zgodne ze śląską tradycją - miejscami pamięci i modlitwy za zmarłych nie mających grobów na cmentarzach. Niemniej stoimy na stanowisku, że Wojewoda Opolski powinien egzekwować obowiązujące prawo.

6. W czasie debaty o upamiętnieniach mniejszości należy także poruszyć problem związany z budową pomnika w Gogolinie poświęconego Kadetom Lwowskim - uczestnikom Trzeciego Powstania Śląskiego. Wśród pięciu lwowskich kadetów, którzy zginęli pod Gogolinem, znajdował się Karol Chodkiewicz, prawnuk polskiego hetmana o tym samym imieniu. Ich pamięć powinna być uczczona.

Zarząd
Towarzystwa Przyjaciół Śląska w
Warszawie

(Uchwała została rozesłana wszystkim członkom sejmowej Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych, do Kancelarii Prezydenta RP, min. Andrzejowi Przewoźnikowi, Marszałkowi Sejmiku Opolskiego i Wojewodzie Opolskiemu, współpracującym z Towarzystwem posłom i senatorom oraz środkiem masowego przekazu.)

3. Pismo do Biura Zarządu Miasta Wydziału Kultury i Sztuki Referat Tradycji Warszawy z dnia 3 lutego 2003 r. dotyczą- ce uhonorowania w nazewnictwie ulic Warszawy Edmunda Jana Osmańczyka.

Towarzystwo Przyjaciół Śląska w Warszawie, popierając wcześniejsze wystąpienia Zarządu Stowarzyszenia Autorów ZAIKS z 1990 roku, zwróciło się 19 grudnia 2001 r. z zapytaniem o losy wniosku w sprawie nadania jednej z ulic w Warszawie imienia Edmunda Jana Osmańczyka.

Na nasz list otrzymaliśmy odpis pisma skierowanego do Przewodniczącego Rady Gminy Warszawa - Bemowo (KS-III-5251/01-4042-8-2/02 z dnia 6 maja 2002 r.) w którym poinformowano o pozytywnej opinii *Zarządu*. Gminy Warszawa - Bemowo z dnia 26.02.02 w tej sprawie oraz o projekcie Rady m.st. Warszawy w sprawie nadania nazwy Edmunda Jana Osmańczyka ulicy biegnącej od budynków Cinema City Bemowo do ul. Obrońców Tobruku. Poinformowano też o tym, że Podkomisja Dziedzictwa Historycznego Warszawy oraz Zespół Nazewnictwa Miejskiego przychylił się do wniosku naszego Towarzystwa.

W dniu 10 sierpnia 2003 roku przypada 90 rocznica urodzin Edmunda Jana Osmańczyka, dlatego też pragniemy zapytać, czy można liczyć na sfinalizowanie tej inicjatywy do tego czasu? Pytamy, gdyż nadanie nazwy ulicy ma być jednym z ważnych elementów obchodów związanych z uczczeniem rocznicy urodzin tego Niepospolitego Człowieka (zmarł w 1989 roku), które koordynuje nasze Towarzystwo. W uroczystości nadania ulicy imienia EJ. Osmańczyka chcieliby bowiem uczestniczyć posłowie i senatorowie oraz liczni jego przyjaciele dziennikarze.

Przekazujemy wyrazy szacunku, prosząc o możliwie szybką informację.

Sekretarz Generalny
Jan Cofałka

Prezes
dr Józef Musioł

III. NAGRODY TOWARZYSTWA

1) Regulamin Nagrody Towarzystwa Przyjaciół Śląska

1. **Celem Nagrody jest wyrażenie przez Towarzystwo najwyższego uznania osobom szczególnie zasłużonym dla Śląska, pochodzącym z tego regionu kraju, lub związanych z nim wieloletnią działalnością i uhonorowanie ich wkładu w ogólnonarodowy dorobek.**

2. **Przyznawanie dorocznych Nagród ma jednocześnie uzmysławiać całemu społeczeństwu, ciągle mało docenianą w Polsce rolę jaką wybitne osoby wywodzące się ze Śląska, lub poświęcające mu swoje życiowe dokonania, odgrywają w różnych sferach naszego życia: społecznego, naukowego, kulturalnego i gospodarczego.**

3. Nagroda może być również przyznana w uzasadnionych przypadkach organizacjom i instytucjom.

4. Nagrodę stanowi: „**Ślązaczka**” - rzeźba prof. Piotra Gawrona przedstawiająca popiersie dziewczyny w stroju rozbarskim, z jabłkiem w wyciągniętej dłoni. Na podstawie rzeźby umieszcza się tabliczkę z imieniem i nazwiskiem laureata oraz rokiem jej przyznania.

5. Laureat otrzymuje również dyplom z decyzją Kapituły Nagrody o jej przyznaniu.

6. Nagroda jest wręczana corocznie w przededniu kolejnej rocznicy III Powstania Śląskiego.

7. Zarząd Towarzystwa decyduje o liczbie nagród w danym roku, jednej czy dwóch.

8. Nagrodę można otrzymać tylko raz.

9. Nagrodę przyznaje Kapituła Nagrody w składzie:

- dotychczasowi laureaci nagród,
- Zarząd, Komisja Rewizyjna i Sąd Koleżeński Towarzystwa Przyjaciół Śląska.

10. Prawo zgłaszania kandydatów do Nagrody mają wszyscy członkowie i sympatycy Towarzystwa oraz laureaci poprzednich Nagród.

11. Kandydatura do Nagrody powinna być odpowiednio pisemnie uzasadniona przez wnioskodawcę lub wnioskodawców.

12. Ustala się następującą procedurę zgłaszania kandydatów do Nagrody:

a) kandydatury do Nagród zgłasza się sekretarzowi Kapituły Nagrody (funkcję tę pełni sekretarz generalny Towarzystwa) do końca roku poprzedzającego jej wręczenie;

b) wszystkie zgłoszone kandydatury, wraz z ich uzasadnieniami sekretarz Kapituły prezentuje Zarządowi Towarzystwa Przyjaciół Śląska;

c) Zarząd Towarzystwa, po przeanalizowaniu zgłoszonych kandydat, biorąc także pod uwagę obchodzone jubileusze i ważne rocznice, ustala listę kandydatów do Nagrody w danym roku;

d) ułożona alfabetycznie lista kandydatów (wraz z ich uzasadnieniami) zostaje następnie przesłana, w celu wyboru laureata lub laureatów, członkom Kapituły Nagrody.

13. Każdy z uprawnionych do głosowania członków Kapituły Nagrody zaznacza na otrzymanej karcie do głosowania tę osobę, lub osoby (w zależności od liczby Nagród w danym roku), które rekomenduje do Nagrody.

14. Uprawnieni członkowie Kapituły Nagrody mogą głosować także przy pomocy faksu lub telefonicznie, na podany na karcie do głosowania numer.

15. Karty do głosowania, z zaznaczonymi preferencjami głosujących, stanowią podstawę do ustalenia wyników głosowania.

16. Obliczenia głosów dokonuje sekretarz Kapituły przedstawiając Zarządowi odpowiedni protokół z informacją o głosowaniu poszczególnych członków Kapituły Nagrody.

17. Kandydat, który zebrał największą liczbę głosów zostaje laureatem Nagrody o czym zostaje poinformowany.

18. W razie uzyskania tej samej liczby głosów przez więcej osób, niż to przewidziano w uchwale o ilości Nagród w danym roku, o przyznaniu Nagrody (lub Nagród) decyduje dodatkowe głosowanie członków Zarządu Towarzystwa przeprowadzone podczas jego posiedzenia.

19. W razie odmowy przyjęcia Nagrody przez któregoś z kandydatów, przechodzi ona na kolejnego na liście z największą liczbą uzyskanych głosów.

20. Zarząd Towarzystwa odpowiada za przygotowanie uroczystości wręczenia Nagrody, w godnym dla tego wydarzenia miejscu i oprawie.

21. Wręczenia Nagrody dokonuje Prezes Towarzystwa wspólnie z laudatorem laureata.

22. Laudatorem laureata może być osoba, która zgłosiła jego kandydaturę, lub inna poproszona o jej wygłoszenie.

23. O terminie uroczystości wręczenia Nagrody Zarząd Towarzystwa powiadamia członków i sympatyków Towarzystwa, zaproszonych przez laureatów gości oraz środki masowego przekazu.

Regulamin przyjęty na posiedzeniu *Zarządu* Towarzystwa Przyjaciół Śląska w dniu 9 listopada 1999 roku, ze zmianami z dnia 10 grudnia 2002 roku.

Za zgodność: prezes *Zarządu* — *dr* Józef Musioł
sekretarz generalny - Jan Cofałka

2) Kapituła Nagrody Towarzystwa Przyjaciół Śląska w Warszawie

(stan przed wręczeniem Nagród w 2003 r.)

L DOTYCHCZASOWI LAUREACI -14 osób

1. Kazimierz Kutz
2. Mikołaj H. Górecki
3. Jan Szczepański
4. Jan Miodek
5. Gerard Cieślik
6. Franciszek Pieczka
7. Tadeusz Kijonka
8. Franciszek Kokot
9. Maria Pańczyk-Pozdziej
10. Waldemar Świerzy
11. Jan Goczoł
12. Piotr Paleczny
13. Wojciech Kilar
14. Dorota Simonides

II. CZŁONKOWIE ZARZĄDU -11 osób

1. Józef Musioł
2. Roman Pillardy
3. Henryk Pytlik
4. Jan Cofała
5. Stefan Świtła
6. Grażyna Dachniewska
7. Manfred Gorywoda
8. Lech Nijakowski
9. Mieczysław Starczewski
10. Stefan Steller
11. Bogdan Trzeźniowski

III. KOMISJA REWIZYJNA - 5 osób

12. Antoni Słupik
13. Kazimierz Kostecki

14. Alojzy Guziel
15. Henryk Konieczny
16. Barbara Peszkowska
- IV. SĄD KOLEŻEŃSKI - 5 osób
17. Stanisław Fornalik
18. Grzegorz Dittrich
19. Jan Glacel
20. Lucja Korozs
21. Eugeniusz Mzyk

3. Dotychczasowi Laureaci Nagród Towarzystwa Przyjaciół Śląska

Henryk Mikołaj Górecki - znany w świecie kompozytor (1995)
Kazimierz Kutz - twórca śląskie trylogii filmowej (1995) Jan
Szczepański - wybitny uczony, socjolog i humanista (1996)
Stanisław Hadyna - twórca Zespołu Pieśni i Tańca „Śląsk” (1997)
Jan Miodek - znawca i popularyzator języka polskiego (1997)
Gerard Cieślik - legendarny piłkarz (1998) Franciszek Pieczka -
aktor kochany przez wszystkich (1998) Tadeusz Kijonka - poeta,
 animator życia kulturalnego (1999) Franciszek Kokot - wybitny
polski nefrolog (1999) Maria Pańczyk-Pozdziej - popularyzatorka
śląskich tradycji i kultury (2000)
Waldemar Świerzy - sławny grafik i plakacista (2000) Jan Goczoł
- poeta i społecznik (2001) Piotr Paleczny - światowej sławy
pianista (2001) Wojciech Kilar - lwowski Ślązak, wielki
kompozytor (2002) Dorota Simonides - wybitna uczona i
działaczka społeczna (2002)

oraz

Alfons Nossol - biskup pojednania (2003)
Krystyna Szostek-Radkowa - wielka polska śpiewaczka (2003)

4. Podstawowe informacje o laureatach Towarzystwa Przyjaciół Śląska w 2003 roku

Alfons Nossol - arcybiskup pojednania

ur. 8 sierpnia 1932 roku w Brozicach koło Krapkowic, niedaleko Góry św. Anny, w rodzinie robotniczej.

Studia teologiczne odbył w Wyższym Seminarium Duchownym Śląska Opolskiego Nysie-Opolu. Święcenia kapłańskie otrzymał 23 VI 1957 roku. W kolejnych latach kontynuuje studia na KUL uzyskując doktorat z zakresu teologii dogmatycznej. W 1981 roku uzyskuje tytuł profesora zwyczajnego teologii dogmatycznej i ekumenicznej. W 1971 roku otrzymał sakrę biskupią i już 25 lat kieruje Diecezją Opolską. W 1999 roku mianowany zostaje przez Jana Pawła II arcybiskupem. Od powstania Uniwersytetu Opolskiego (do czego się walcie przyczynił) kieruje Katedrą Teologii Dogmatycznej na tym uniwersytecie. Wcześniej był kierownikiem takiej samej katedry na KUL w Lublinie, wykładał na Papieskim Wydziale Teologicznym we Wrocławiu oraz w Moguncji. Ksiądz prof. Alfons Nossol opublikował, po polsku i niemiecku, 11 książek i prawie 400 artykułów. Jest promotorem licznych obronionych prac doktorskich.

Jest członkiem Papieskiej Rady do spraw Jedności Chrześcijan, papieskich Komisji Mieszanych dla dialogu teologicznego między Kościołami katolickim i luterańskim, przewodniczącym Rady Episkopatu Polski do spraw Ekumenizmu. Otrzymał doktoraty honoris causa, między innymi, uniwersytetów w: Moguncji, Munsterze, Bambergu, Ołomuńcu, Opolu i Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej.

W całym kapłaństwie — jak powiedział biskup Damian Zimoń podczas uroczystości 70-lecia urodzin A.Nossola - biskupim i naukowym życiu nieustannie scala, tworzy więzy. Jednoczy Polaków i Niemców, Lwowiaków wypędzonych zza Buga, z terenów dzisiejszej Ukrainy na Opolszczyznę i śląskich autochtonów, katolików i protestantów, uczonych i prostaczków.

Według A. Nossola: *Kościół który przestaje służyć, nie służy do niczego*. Stąd też biskup Nossol wprowadził na Opolszczyźnie reformy duszpasterskie zgodne ze stylem swego życia. Jest to styl ewangelicznego ubóstwa. I tego wymaga od swych księży. Dlatego też w opolskich parafiach już od 20 lat nie zbiera się pieniędzy w czasie kolęd, nie ma wyznaczonych opłat za chrzciny, śluby i pogrzeby. Każdy potrzebujący może uzyskać audiencję u swojego biskupa.

Krystyna Szostek-Radkowa - wielka polska śpiewaczka

ur. 14 marca 1933 roku w Katowicach.

Wywodzi się z domu o artystycznych zamiłowaniach i patriotycznych tradycjach. Jej matka więźniarka Oświęcimia, była siostrą jednego z czołowych przywódców powstań śląskich, Karola Grzesika, marszałka IV Sejmu Śląskiego i prezydenta Chorzowa. Ojciec był śpiewakiem w Operze Śląskiej.

Po ukończeniu w 1953 roku klasy śpiewu w katowickim Liceum Muzycznym rozpoczyna studia w Wyższej Szkole Muzycznej. Na studiach wychodzi za mąż za młodego skrzypka Ludwika Radka i rodzi dwie córki. Zanim ukończy, z wyróżnieniem, studia w 1959 roku, jest już solistką i laureatką prestiżowych konkursów śpiewaczych. W 1958 roku zdobywa złoty medal w Tuluzie, w rok później w Yercelli, w 1960 w Sofii. Była najmłodszą solistką Opery Bytomskiej w czasach jej największej świetności. Następnie szturmem zdobywa Operę Warszawską, Teatr Wielki w Warszawie i sceny operowe prawie całego świata. Skala jej możliwości wokalnych, a także muzycznych obejmuje wszystko co napisano na mezosopran: wielkie partie operowe i oratoryjne, ale i liryczne pieśni o delikatnym brzmieniu, czarując barwą i wysublimowanymi pianami. Jej repertuar sceniczny obejmuje zarówno wielkie role operowych heroin oraz charakterystyczne wymagające specyficznych dyspozycji głosowych i scenicznych. Na szlakach jej międzynarodowej kariery (po rewelacyjnych wykonaniach wielkich partii

w operach Wagnera, „Carmen” Bizeta i „Don Carlos” Verdiego), znajdują się: Wiedeń, Paryż, Madryt, Moskwa, Sztokholm, Genewa, Bruksela, Rzym, Lilie, Lyon, Budapeszt, Bukareszt, Meksyk, Buenos Aires, Kanada i słynna Carnegie Hali. Występuje z największymi śpiewakami drugiej połowy XX wieku, pod batutą najsłynniejszych dyrygentów świata. Gdziekolwiek była, zawsze czuła się ambasadorem polskiej kultury.

Mimo światowej sławy nigdy nie zapomina o swej pierwszej scenie: Operze Bytomskiej święcąc tu kolejne jubileusze artystyczne: 25-lecia, 35-lecia i 40-lecia pracy scenicznej.

W bieżącym roku obchodzi 70-lecie urodzin.

IV. Z ŻYCIA TOWARZYSTWA

1. Imprezy Towarzystwa

Biesiada Śląska

W dniu 25 lutego w Zamku Ostrogskich w Warszawie odbyła się *Biesiada Śląska* połączona z promocją książki jednego z najmłodszych członków Towarzystwa - Lecha M. Nij akowskiego pt. *Dyskursy o Śląsku. Kształtowanie śląskiej tożsamości regionalnej i narodowej w dyskursie publicznym*. Było to pierwsze spotkanie z cyklu *Poznajemy siebie*, którego założeniem jest -jak nazwa wskazuje - poznawanie się wzajemnie członków Towarzystwa. W *Biesiadzie* wzięło udział, razem z posłem Andrzejem Markowia-kiem, ponad 90 osób. Autor sprzedał wszystkie przyniesione książki. Z krótkim programem artystycznym wystąpiły studentki raciborzanki Alina i Elżbieta Kuczniarz i Małgorzata Ziemkiewicz - Artabe. W części biesiadnej największym powodzeniem cieszył się kołocz z Raciborza.

2. Wstąpili do Towarzystwa

Od 26 listopada 2002 r. do 24 kwietnia 2003 roku powitaliśmy w szeregach Towarzystwa następujących nowych członków zwykłych:

Przyjęci 10 grudnia 2002 r.

Alfred Andrys Józef i
Urszula Biskup Ryszard
Chmielewski Stefan
Hambura Gabriela Kreihs
Grzegorz Majcherczyk

Przyjęci 11 lutego 2003 roku

Jerzy Domański
Marian Holona
Barbara Stanienda-Szewczyk
Jerzy Szewczyk
Maria Szymańska

Przyjęci 11 marca 2003 roku

Franciszek Ciemny Aleksander
Długajczyk Adrianna
Godlewska-Młynarska
Władysław Francuz Marek
Klimek Jan Leśniewski
Władysław Laskowski Marek
Karnecki Elżbieta Szydłowska
Teresa Sulgostowska Engelbert
Toman

Członkami sympatykami zadeklarowali się być:

Leszek Cyrzyk Bożena Regulska Michał Sawicki

3. Jubileusze, nagrody, wyróżnienia

Jubileusze Prezesa

W dniu 9 stycznia 2003 roku prezes i założyciel Towarzystwa dr Józef Musioł obchodził 70 rocznicę Urodzin. Członkowie Zarządu wręczyli z tej okazji solenizantowi akwarelę autorstwa Stefana Stellerera przedstawiającą drewniany kościół w Połomii, miejscowości urodzenia się Prezesa. W dniu Urodzin Prezes, w niekonwencjonalny sposób, pożegnał się z togą Sędziego Sądu Najwyższego. Na Jego „Pożegnaniu z Togą” w nowoczesnym holu gmachu Sądu Najwyższego wystąpił - w obecności licznych gości z całej Polski - Zespół Pieśni i Tańca „Śląsk”.

Z kolei 19 lutego 2003 r. Biblioteka Śląskiej w Katowicach odbyła się uroczystość jubileuszu 40-lecia Pracy Twórczej dr Józefa Musioła. Z tej okazji otwarto wystawę poświęconą czterdziestoletniemu dorobkowi pisarskiemu i zawodowemu Jubilata i wydano jednodniówkę „Raptularz Silesianki” Jemu poświęconą.

„Salon raciborski”

W Warszawie zrodziła się kolejna inicjatywa zorganizowania się mieszkających, pracujących i studiujących tu Ślązaków. Tym razem postanowili się zebrać ludzie wywodzący się z Ziemi Raciborskiej. Nazwali się ładnie „Salonem raciborskim”. Ich patronem jest poseł Andrzej Markowiak prezydent miasta Racibórz w latach 1994—2001. Towarzystwo Przyjaciół Śląska wita młodszego brata tym bardziej serdecznie, że w narodzinach „Salonu” uczestniczyło kilku naszych członków, na czele z wiceprezesem Henrykiem Pytlikiem wywodzącym się z podraciborskiej Lubomi. Zawsze też radzi będziemy gościć raciborzan na naszych imprezach tym bardziej, że bardzo smakuje nam kołocz wypiekany przez raciborskich cukierników.

Przeciwko Rzeczypospolitej

Członek naszego Towarzystwa dr hab. Stanisław Hoc, prof. nadzwyczajny Uniwersytetu Opolskiego i Wyższej Szkoły Handlu

i Prawa w Warszawie, stały doradca Sejmu RP, autor ponad 150 prac z zakresu prawa karnego, kryminologii i kryminalistyki wydał nową interesującą książkę pt. *Przestępstwa przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej*.

Super Wiktor dla Krystyny Loski

W dniu 1 marca 2003 r. Krystyna Loska, członek naszego Towarzystwa, otrzymała za wieloletnią pracę w Telewizji Polskiej znaczącą nagrodę **Super Wiktora 2002**. Z tej okazji Zarząd skierował do laureatki list gratulacyjny.

70-lecie Krystyny Szostek-Radkowej

W dniu 14 marca 2003 r wybitna polska śpiewaczka i profesor Akademii Muzycznej w Warszawie Krystyna Szostek-Radkowa (tegoroczna laureatka Nagrody Towarzystwa) obchodziła 70-lecie urodzin. Prezes złożył solenizantce w imieniu Towarzystwa serdeczne życzenia. Jest bowiem członkiem Towarzystwa od początku jego istnienia.

Benefis Marii Pańczyk-Pozdziej

30 marca 2003 roku w Katowicach odbył się benefis z okazji 40-lecia pracy laureatki Nagrody Towarzystwa z roku 2000 - Marii Pańczyk-Pozdziej. Towarzystwo Przyjaciół Śląska reprezentowała na nim laureatka Nagrody z 2002 roku - senator Dorota Simonides.

V. NAPISALI I POWIEDZIELI O NAS

Ostatnio ukazały się poniżej wymienione artykuły poświęcone naszemu Towarzystwu lub jego członkom.

- „**Emigrant**” z Józefem Musiołem rozmawia Marek Baster. „Śląsk” nr 2(88) luty 2003 r.
- Tadeusz Kijonka **Pożegnanie z togą** (o prezesie Józefie Musiole) „Śląsk” nr 2(88) luty 2003 r.
- **Głos w sprawie pomników na Opolszczyźnie** „Przegląd” nr 119168) z 16 marca 2003 r.
- „**Ślązaczka**” dla arcybiskupa „Nowa Trybuna Opolska” z 24 lu tego 2003 r.
- **Uchwała Zarządu Towarzystwa Przyjaciół Śląska z dnia 11 lu tego 2003 roku w związku z odnowieniem się konfliktu wokół upamiętnień mniejszości niemieckiej na Śląsku.** „Śląsk” nr 3(89) marzec 2003. oraz obszerny artykuł Jana Cofałki **Śląsko-warszawskie konotacje** „Śląsk” nr 4 (90) kwiecień 2003 (artykuł ten zamieszczamy poniżej)

Także w Polskim Radio, w lutym 2003 r., w I programie, w audycji „Z życia Kościoła” była obszerna sekwencja poświęcona tegorocznym laureatom Nagród Towarzystwa: abp Alfonsowi Nossolowi i pro f. Krystynie Szóstek - Radkowej. W Polskim Radio Opole była 5 minutowa audycja poświęcona *Śląskiej Biesiadzie* z promocją książki L. Nijakowskiego i laureatom tegorocznych Nagród Towarzystwa.

„Śląsko-warszawskie konotacje”

Na początek dwa cytaty:

1. Są w Polsce ludzie, których nikt nie rozumie. Nie rozumie ich ogół narodu i nie rozumieją ich najbliżsi sąsiedzi. To Ślązacy - napisał w 1989 roku w „Tygodniku Powszechnym” czołowy polski

publicysta Stefan Bratkowski. Ale bardzo starał się zrozumieć chociażby z racji swej wieloletniej przyjaźni z Janem E. Osmań-
czykiem, autorem nieśmiertelnie aktualnych - chociaż nieobecnych
dziś w księgarniach - „Spraw Polaków” napisanych w 1946 roku.

2. Ktoś inny natomiast powiedział: ***Warszawa ma wiele wspól-
nego ze Śląskiem, bowiem żyje tu obecnie tyle samo prawdziwych
warszawiaków, co Ślązaków na Śląsku.***

Oczywiście są różne przyczyny zarówno pierwszego jak i dru-
giego stwierdzenia.

Warszawa wykrwawiła się za sprawą polityków. Jan E. Osmań-
czyk, który przeżył okupację w stolicy napisze dosadnie: *Okru-
cieństwo losu Warszawy wywołane zostało przede wszystkim
koszmarną nieodpowiedzialnością tych, którzy podjęli decyzję roz-
poczęcia powstania.* Z kolei na dramat Ślązaków złożyło się wiele
przyczyn: położenie Śląska; germanizacyjna polityka Prus i III
Rzeszy; bolesne wojenne i powojenne dzieje, z wejściem Rosjan,
którzy traktowali część Śląska jako terytorium Niemiec gdzie wol-
no im było już wszystko; powojenny okres niesprawiedliwej wobec
Ślązaków weryfikacji, wysiedleń i przesiedleń; działalność
szabrowników z Polski; tzw. akcja łączenia rodzin; wreszcie wiel-
kie mieszanie ludności Śląska w okresie PRL spowodowane
industrializacją i poszukiwaniem tu pracy, co wiązało się z ogrom-
nym napływem ludzi z innych regionów powojennej i przedwojen-
nej Polski. Także w rezultacie kolejnych podziałów administra-
cyjnych kraju, Śląsk stawał się coraz mniej śląski. Natomiast do
nierozumienia Ślązaków przyczynił się - w znacznej mierze - kol-
portowany usilnie jeszcze w okresie okupacji stereotyp o
Ślązakach jako pół-Niemcach, co to jeśli walczyli w AK, był to
Afrika Korps. Ten stereotyp Ślązaka nie-Polaka, albo podejrzanego
Polaka, udało się dość mocno zakorzenić w świadomości przecięt-
nego obywatela.

Wspominam o tym dlatego bowiem przyczyniało się do tego,
że do śląskiego pochodzenia w Warszawie, przez bardzo wiele
lat, trudno się było przyznać. Taka deklaracja na pewno nie

pomagała w życiu. Trudno więc dziwić się ludziom wywodzącym się ze Śląska, których wchłaniała Warszawa, iż nie umiając przeciwstawić się tej krzywdzącej ich propagandzie (tym bardziej, że rozumienie zawłości śląskich losów w stolicy i w centralnej Polsce, jest znikome), na wszelki wypadek, chowali się, jak ślimaki w skorupach, nie afiszując się swą tożsamością. Niektórzy do dziś w nich siedzą, chociaż ksiądz profesor Jerzy Szymik na jednym ze spotkań zorganizowanych przez Towarzystwo Przyjaciół Śląska w Warszawie, w cyklu „Zrozumieć Śląsk”, przywołując piękne przyrównanie Śląska do szmaragdu, który jest tym wartościowszy, im więcej jest w nim składników, powiedział: **...Śląskości nie da się obejść, udawać, że jej nie ma, zaprzeczyć jej. Bo w ogóle nie da się być znikąd. Nie wolno nam udawać — nie wiem - Podlasiaka, człowieka z Warszawy, z Genewy, Kolonii. To nigdy nie będzie autentyczne, zawsze będzie jakiś fałsz i zgrzyt w życiu...**

Ślązakowi trudno „znaleźć się” w Warszawie także z innego jeszcze powodu. Tu bowiem zderza się jego śląska spolegliwość wobec władzy; pragmatyczna solidność w pojmowaniu obowiązków, z warszawskimi romantycznymi porywami, kultem walki i cwaniactwa. Z warszawskimi *kolesiami*, popierającymi podobnych do siebie, którym dosolił - wywołując wielkie emocje - Jan Edmund Osmańczyk w książce „Polski problem nr I”, wydanej w 1972 roku. Ślązacy przybywający do stolicy naiwnie sądzili, że jeśli są uczciwi i solidnie pracują, to ich się doceni. Tymczasem dla takich właśnie „frajerów” wymyślono zawołanie: *Módl się i pracuj a garb ci sam wyrośnie*. Ślązak nie nawykły do rozpychania się łokciami, kopania dołek pod konkurentami, także w Warszawie umiał tylko pracować.

Ta śląska „dupowatość” -jak to kiedyś określił Kazimierz Kutz - wynikająca z filozofii: ***pracuj dobrze i uczciwie a cię docenią***, powoduje, że ludzie ze Śląska najczęściej nie potrafią wyegzekwować w stolicy tego, co im się słusznie należy. Śląsk zawsze więcej dawał niż brał i to pokutuje w mentalności Ślązaków. Skarzyła się

Barbara Blida, iż kiedy była ministrem, codziennie docierały do niej watahy ludzi z całej Polski z rozlicznymi prośbami, tylko nie ze Śląska. Innym przykładem tego o czym dosadnie powiedział K. Kutza jest fakt, że Śląsk miał - w latach 1997-2001 - swego premiera, 2 wicepremierów (gospodarki i finansów, wliczając Leszka Balcerowicza, który ze Śląska - wspierany przez K. Kutza -kandydował do parlamentu), 17 ministrów i wiceministrów i nic z tego znaczącego dla regionu nie wynikło.

Wróćmy jednak do istoty tematu. Wśród dzisiejszych mieszkańców Warszawy śląskie korzenie -jak się uważa - ma kilka tysięcy osób. Znajdują się wśród nich rodziny tych, którzy po Powstaniach Śląskich i podziale Śląska, musieli z niego uciekać, w obawie przed niemieckimi, a potem hitlerowskimi prześladowaniami. Także potomkowie działaczy Związku Polaków w Niemczech, polscy nauczyciele i w ogóle śląska inteligencja. W Warszawie żyją ci, którzy przybyli tu ongiś na studia, jak chociażby prof. Henryk Leśniok jeden z najwybitniejszych polskich geodetów. Tu okupację przeżył między innymi: Jan Edmund Osmańczyk. W Warszawie - co może warto przypomnieć - mieściła się przez jakiś czas(przy ul. Złotej 6, w siedzibie firmy Fritz Steffko und Definitiy) Okręgowa Delegatura Rządu na Śląsk oraz jej organ wykonawczy - Biuro Delegata Rządu. W warszawskim powstaniu wzięło udział kilkudziesięciu powstańców śląskich, a w desancie wysłanym z pomocą walczącym powstańcom, na przyczółku czerniakowskim, we wrześniu 1944 r., znalazło się wielu Ślązaków, z których kilkudziesięciu, w dramatycznych okolicznościach wymagających wyjaśnienia, zginęło. Z kolei, po tragicznym powstaniu warszawskim i spaleniu Warszawy, wielu warszawiaków trafiło na Śląsk, w tym do obozu w Łambinowicach, a potem znajdowało tu nowe miejsce życia. Stąd też tyle nazw ulic i tablic pamiątkowych związanych z Warszawą w różnych miastach i miasteczkach na Śląsku.

Wyludniona i wykrwawiona Stolica potrzebowała po wojnie fachowców, dlatego wśród dzisiejszych mieszkańców Warszawy

jest też wielu Ślązaków ściąganych do odbudowy i różnych instytucji. Śląsk, tuż po wojnie (między innymi z inicjatywy Jerzego Ziętki) zafundował Warszawie, w ramach akcji: *Cały kraj buduje swoją Stolicę* most Śląsko-Dąbrowski, który służy jej do dziś. Potem przybywali śląscy hutnicy by uruchomić hutę *Warszawa*, z których wielu pozostało. Najliczniejszą jednak grupę Ślązaków mieszkających obecnie w Warszawie stanowią ludzie, których połączyły różne centralne urzędy i instytucje, sądownictwo, wojsko, organizacje społeczno-polityczne. Bardzo licznie reprezentowani są w stolicy ludzie nauki i kultury ze śląskim rodowodem: profesorowie, dziennikarze, muzycy, wielu wybitnych malarzy, rzeźbiarzy, artystów plastyków, aktorów, a także sportowców. Wielu z nich zajmuje dziś ważne miejsce w leksykonach wybitnych osobistości, które wniosły znaczący wkład w ogólnonarodowy dorobek.

Z powyższego pobieżnego wyliczenia wynika, że w Warszawie istnieje dość szeroka baza dla różnych organizacji (także o charakterze lobistycznym), które mogą grupować ludzi ze śląskim rodowodem. Z powodów o których była mowa powyżej, proces przyznawania się do śląskiej tożsamości rozpoczął się jednak stosunkowo niedawno. Jest swoistym paradoksem fakt, że wówczas, kiedy Śląsk podupada gospodarczo, stając się problemem dla Polski, rośnie zainteresowanie nim. Wywołują go również problemy związane z powstaniem i aktywnością mniejszości niemieckiej oraz inicjatywy Ruchu Autonomii Śląska. Ośmieleniu do przyznawania się do śląskich korzeni i uczuciowych z nim więzi sprzyja to, że deklarują ją ostatnio najbardziej w Warszawie i w Polsce znani Ślązacy i ludzie związani ze Śląskiem: **prof. Jan Miodek**, **prof. Jan Szczepański**, **prof. Dorota Simonides**, **ks. Arkadiusz Nowak**, wybitni kompozytorzy **Henryk Mikołaj Górecki** i **Wojciech Kilar**, wspaniali pianiści **Krzysztof Zimerman** i **Piotr Paleczny**, liczne grono świetnych śląskich lekarzy, popularni aktorzy i prezenterzy telewizyjni i człowiek instytucja **Kazimierz Kutz**, który w jednym z wywiadów, przed laty, stwierdził: *Ja*

bardzo późno zrozumiałem, że Śląsk to jest wszystko, co ja mam naprawdę, I muszę Z nim coś zrobić. I robi. Z właściwym sobie temperamentem gdzie się da, czyni wszystko aby Polska, stale w przeszłości *odwrócona plecami do Śląska*, wreszcie go doceniła.

Wszystko powyższe powoduje, że coraz częściej ludzie ze śląskim rodowodem przyznają się do niego. *Znany* i lubiany przez wszystkich aktor **Franciszek Pieczka** wyznał nawet: *Umrę jako Ślązak, żebym nie wiadomo jak długo żył w Warszawie*, Tego typu deklaracje zachęcają innych. Może także dlatego, że Warszawa (i warszawiacy) nie są ostatnio najbardziej lubiani w kraju, gdyż stolicę uznaje się za najbardziej skorumpowane miasto w Polsce. Pragmatyczni Ślązacy nie chcąc aby ich identyfikowano z nie lubianymi, chętniej przyznają się do swego rodowodu. Pomagają im w tym również śląskie lokalne gazety i działacze samorządowi poszukujący swych rodaków w Warszawie, zapraszając ich w rodzinne strony, a niektórym z nich przyznając nawet honorowe obywatelstwa. Tym sposobem lista wybitnych ludzi wywodzących się ze Śląska, żyjących w Warszawie i przyznających się już do swej śląskości jest coraz dłuższa i stale się powiększa. Mógłbym w tym miejscu przytoczyć dziesiątki nazwisk, jednak muszę sobie tę przyjemność podarować, chcąc opowiedzieć jeszcze o innych sprawach.

Rozwijająca się tendencja przyznawania się do śląskości sprzyja powstawaniu i działalności w Warszawie stowarzyszeń grupujących Ślązaków i sympatyków Śląska. Najliczniejszym jest, działające od 1989 roku, założone i kierowane przez dr Józefa Musioła - *Towarzystwo Przyjaciół Śląska.*, skupiające ponad 200 członków i sympatyków. Mniej liczebnym, 30 osobowym składem, legitymuje się warszawskie koło *Macierzy Ziemi Cieszyńskiej*, dopatrujące się początków istnienia już w 1959 r. (prezesuje mu obecnie Aleksandra Bernacka-Frankowska). Najmłodszym jest, zawiązany pod koniec 2002 roku, z inicjatywy posła Andrzeja Markowiaka *Salon Raciborzan*, na którego

pierwszym spotkaniu pojawiło się ok.70 osób, jakoś związanych z tym miastem i ziemią. Przy czym bywa tak, że część osób uczestniczy w imprezach wszystkich wymienionych stowarzyszeń. Na imprezach wręczenia nagród Towarzystwa Przyjaciół Śląska, nazywanych *Świętem Ślązaków* w Warszawie, w pięknym Zamku Ostrogskich (siedzibie Towarzystwa im. Fryderyka Chopina), spotyka się co roku elita żyjących w stolicy Ślązaków i sympatyków Śląska.

Jest też w Warszawie sporo widocznych śladów obecności Śląska. Poczynając od wspomnianego już mostu Śląsko-Dąbrowskiego, zbudowanego w latach 1947-1949 według projektu zespołu śląskich inżynierów. Śląscy górnicy drążą podziemne tunele warszawskiego metra. Na warszawskim cmentarzu Powązkowskim - Wojskowym znajduje się spora kwatery grobów powstańców śląskich z obeliskiem, zaś na Grobie Nieznanego Żołnierza tablica poświęcona trzem bitwom Powstań Śląskich: *Bytom 16 VIII 1919; Katowice 19 VIII 1920; Góra św. Anny 21-27 V 1921*. Jest ulica Powstańców Śląskich oraz tuż przy Sejmie Szkoła Podstawowa im. Powstańców Śląskich z działającym w niej szczeblem harcerskim „Rodło”. W katedrze św. Jana na Starym Mieście, na ścianie wybitnych Polaków, znajduje się piękne popiersie Wojciecha Korfantego z tablicą głoszącą: *Współtwórca Odrodzonej Rzeczypospolitej... Przywrócił Polsce Śląsk*. W podziemiach tej zrujnowanej w czasie okupacji katedry kazał się pochować pierwszy biskup śląski, kardynał August Hlond. Nieopodal Zamku Królewskiego, na domu w którym w latach 1969-1989 mieszkał i tworzył Jan Edmund Osmańczyk, wmurowano tablicę pamiątkową przypominającą tego niezwykłego pisarza, publicystę, posła i senatora. Zaś przy parku Ujazdowskim znajduje się skwer i kamień poświęcony płk. Leonowi Strehlowi, człowiekowi łączącego aż trzy powstania narodowe w których uczestniczył: wielkopolskie, śląskie i to tragiczne warszawskie. W centrum Warszawy mieści się też szkoła im. Gustawa Morcinka, który ma też swoją

ulicę w stolicy. Ponadto mają swoje ulice w stolicy: Arka Bożek, Jan Cybis, nauczyciel Chopina - Józef Elsner, śląski powstaniec Franciszek Kawa, Wojciech Korfanty, Karol Miarka, Jan Kiepusza, Wincenty Pstrowski oraz ojciec śląskiego drzeworytu - Paweł Steller.

Od Wisły w górę aż po Sejm biegnie ulica Górnośląska nosząca tę nazwę od 1992 roku nazwana tak na cześć przyłączenia przemysłowej części Śląska do Polski. Jest w stolicy ul. Śląska, plac Opolski i ul. Odrzańska. Są ulice o nazwach: Bielska, Bielszowicka, Beskidzka, Bogucicka, Bytomska, Chorzowska, Cieszyńska, Częstochowska, Gliwicka, Głubczycka, Goczałkowicka, Gogolińska, Groszowicka, Grodkowska, Jaszowiecka, Katowicka, Kluczborska, Koszęcińska, Kozielska, Mysłowicka, Namysłowska, Niemodlińska, Paczkowska, Pszczyńska, Raciborska, Strzelecka, Strzybnicka, Szopienicka, Tarnogórska i Wodzisławska. Mają swoje ulice w Warszawie: Gwarkowie, Szygarzy, Karolinka, Ondraszek, Piastowie Śląscy, Rodło i Trojak. W Warszawie ma kilka swych siedzib Bank Śląski. Przy ul. Puławskiej znajduje się restauracja o nazwie *Gościniec Opolski*.

Staraniem niestrudzonego ojca wielu pomników w Warszawie - prof. Marka M. Drozdowskiego (syna uczestnika Powstań Śląskich) na szpitalu w którym zmarł Wojciech Korfanty pojawiła się tablica przypominająca o smutnym fakcie uwięzienia i niewyjaśnionej do końca śmierci tego najwybitniejszego Ślązaka.

Mamy nadzieję, że latem w 2003 roku (taką obietnicę złożyły władze), na warszawskim Bemowie, który przecina ul. Powstańców Śląskich i przy której znajduje się cały kwartał ulic noszących śląskie nazwy (dwie z nich załatwiła energiczna żona Piotra Palecznego), w 90 rocznicę urodzin Jana Edmunda Osmańczyka jedna z nowych ulic przybierze, staraniem warszawskich Ślązaków, jego imię.

Z powyższej wyliczanki wynika, że mimo - sygnalizowanego na początku tego artykułu - braku rozumienia Śląska i Ślązaków, z ich uhonorowaniem w Warszawie wcale nie jest tak źle.

VI. KOMUNIKATY I INFORMACJE DLA CZŁONKÓW I SYMPATYKÓW

1) Proponowany plan imprez w 2003 roku

25 lutego 2003 roku - *Śląska biesiada* połączona z promocją książki Lecha M. Nijakowskiego *Dyskursy o Śląsku*, inaugurująca cykl spotkań *Poznajmy się*,

24 kwietnia 2003 r. *Święto Ślązaków* w Warszawie z wręczeniem Nagród Towarzystwa abp Alfonsowi Nossolowi i prof. Krystynie Szostek-Radkowej.

Koniec maja lub początek czerwca 2003 Spotkanie z cyklu *Zrozumieć Śląsk* z poszukiwaniem odpowiedzi na pytanie: *Czy Śląsk umiera?* **Wrzesień 2003 r.** 90 rocznica urodzin Jana Edmunda Osmańczyka:

-nadanie ulicy w Warszawie im. Jana Edmunda Osmańczyka

-promocja książki wspomnieniowej o Janie E. Osmańczyku przy gotowanej z inicjatywy naszego Towarzystwa przez Uniwersytet Opolski.

Listopad 2003 Drugie spotkanie z cyklu *Poznajmy się* pod tytułem: *Czy znacie tego człowieka?*

Grudzień 2003 - Druga *Biesiada Śląska* z kolędami i świątecznymi niespodziankami.

2) Możliwości kontaktowania się z członkami Zarządu - telefonicznie lub osobiście

a) Członkom i sympatykom Towarzystwa, którzy chcą się skontaktować z którymś z członków *Zarządu* podajemy poniżej telefony kontaktowe.

b) Dla tych, którzy chcą się spotkać z członkami *Zarządu* aby porozmawiać o sprawach związanych z działalnością Towarzystwa, organizujemy, w **każdy pierwszy wtorek miesiąca, od godz. 15.00 do 18.00 (6 maja, 3 czerwca, a po przerwie urlopowej, 2 września, 7 października, 4 listopada i 2 grudnia 2003 roku, dyżury członków Zarządu.**

Dyżur odbywał się będzie w gmachu przy **Alejach Jerozolimskich 7** (przy skrzyżowaniu Alej i Nowego Świata i rondzie gen. de Gaulla) **na IV piętrze, w salce nr 440**. Wchodząc do gmachu konieczne jest skierowanie się w prawo i wjazd **prawą windą** na IV piętro, przy niej znajduje się salka nr 440.

Dobrze byłoby chęć przyjścia na dyżur zasignalizować telefonicznie temu członkowi *Zarządu*, z którym chce się spotkać.

Imię i nazwisko	Telefon kontaktowy
Józef Musiol - prezes	tel. d. 831-31-16 kom. 0603747900
Roman Pillardy - wiceprezes	tel. pr. 522-95-02
Henryk Pytlik - wiceprezes	tel. d. 610-12-75 kom. 0608772149
Jan Cofałka - sekretarz generalny	pr. tel./fax 694-18-07 d. 843-84-41
Stefan Świtula - skarbnik	tel. pr. 814-07-69 d. 849-87-12
Grażyna Dachniewska - członek Zarządu	tel. pr. 678-21-39
Manfred Gorywoda - członek Zarządu	kom. 0608024024
Lech Nijakowski - członek Zarządu	kom. 0605390561
Mieczysław Starczewski - członek Zarządu	tel. d. 638-49-61 kom. 0503988424
Stefan Steller - członek Zarządu	tel. d. 624-19-01 kom. 0606858658
Bogdan Trzeźniowski - członek Zarządu	tel. d. 613-72-43 kom. 0502594809

3) Wydawanie legitymacji członkowskich

Od stycznia 2003 r. trwa wydawania legitymacji członkowskich. Jeśli jeszcze nie otrzymałeś legitymacji zadzwoń, aby to wyjaśnić, do Jana Cofałki - Sekretarza Generalnego Towarzystwa.

4) Płacimy składki członkowskie

Tym, którzy jeszcze nie zapłacili składki członkowskiej przypominamy, że mogą to uczynić wpłacając ją na konto Towarzystwa Przyjaciół Śląska

w Powszechnym Banku Kredytowym IX O. w Warszawie

nr konta 11101040-401040010516

lub osobiście skarbnikowi na imprezach organizowanych przez Towarzystwo.